

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA ISTRSKO OKROŽJE

LETO I. - Štev. 34

KOPER, 21. oktobra 1950

Cena 3 din

Dvomesečno tekmovanje je zajelo vse ljudstvo našega okrožja

Člani SIAU bodo tekmovali za izpolnitev enoletnega plana

Na seji okrožnega odbora Sloveno-italijanske antifašistične unije je bilo sklenjeno, da se z 10. oktobrom prične dvomesečno tekmovanje. Odbor je ob tej priliki pozval vse organizacije k sodelovanju. Namen tekmovanja je, da zajame vse panoge gospodarstva za kulturno in vzgojno dejavnost v našem okrožju. Tako tekmovanje sicer pri nas ni novost; že večkrat smo tekmovali in dosegli prav dobre rezultate. To tekmovanje pa, ki je zdaj že v teku, bo nedvomno prineslo še večje uspehe. Zlasti bo pripomoglo za predčasno uresničitev vseh nalog, ki nam jih nalaga naš enoletni gospodarski načrt. Seveda bo pri tem potrebno kritično pregledati dosedanje napake in izkoristiti dobre izkušnje.

Delovni kolektivi so si postavili načrte tekmovanja

V tem tekmovanju bodo vsi delovni kolektivi v okviru sindikalne podružnice tekmovali za uresničenje in preokračenje enoletnega gospodarskega načrta v proizvodnji, za povečanje storilnosti dela, izboljšanje kakovosti izdelkov, nadalje za ideološki in kulturni dvig ter, kar je najvažnejše, za izboljšanje delovne discipline in odpravo izostankov ter zamud pri delu. Posamezne sindikalne podružnice so že izvolile tekmovalne komisije, ki so izdelale načrt za svoje delo. Tako si je delovni kolektiv gradbenega podjetja EDILIT postavil dvomesečni plan, v katerem se delavci zavezujejo, da bodo do konca tekmovanja popolnoma dokončali vsa dela, razen cestišča pri vinski kleti v Skocijanu. Tu bo med tem časom delalo 7 zidarjev in 32 drugih delavcev, tako da bodo svojo

obljubo brez dvoma izpolnili. Tudi za dograditev prvega dela mestne osnovne šole v Kopru se je obvezalo 7 zidarjev in 21 drugih delavcev. Pri obnovi ceste iz Skofij do Sečovelj pa bo med tekmovanjem delalo 267 delavcev, ki so si zadali obvezo za obnovo ceste iz Skocijana do Giusterne pri Izoli. Poleg vsega tega pa bo delovni kolektiv EDILITA do konca tekmovanja sezidal in pokril novo šolo v Bertokih, kjer so dela že v polnem razmahu.

Za delovnim kolektivom EDILITA ne zaostaja niti oni gradbenega podjetja v Smedeli. Saj ima v načrtu, da bo v tem tekmovanju popolnoma dokončal novi hotel v Kopru, kjer bodo poleg ostalih delavcev stalno delali tudi štirje specializirani pleskarji, mizarji itd. Ta kolektiv si je obenem

postavil načrt, da bo do konca tekmovanja popolnoma dokončal vsa dela pri avtogaraji v Smedeli. Za ta dela se je obvezalo 41 težakov, 5 zidarjev, 8 tesarjev, 3 železokrivci in 1 strojnik, ki bodo pri tem uporabili nad 2000 kub. metrov gramoz, 164.700 kg cimenta, 11.407 kg betonskega železa, 70 kubičnih metrov lesa za opaže, 135 kg žičnikov in 260 kg žice. Ta kolektiv bo nadalje v tem tekmovanju dokončal vsa groba zidarska dela pri gradnji osnovne šole v Vanganelu.

Tudi okr. gradbeno podjetje KONSTRUKTOR noče v tekmovanju zaostajati. V postavljenem načrtu čitamo, da bo dokončalo dela pri gradnji sedeža krajevnih ljudskih odborov v Kampil-Salari in Pučah-Koštaboni. V planu imajo tudi splošno adaptacijo Dijaškega doma v Kopru, ki je že v teku.

Nadaljevanje na 2. str.

ITALIJANSKA KULTURA v našem okrožju je popolnoma enakopravna s kulturo ostalih dveh narodnosti

Italijanska reakcija s kominformisti vred zaganja od časa do časa v svet hrup o strašnem zatiranju italijanske kulture v našem okrožju. Nepoučen človek v svetu bi utegnil misliti, da vlada pri nas najgloblji srednji vek. Take ljudi seveda naši nasprotniki tudi lovijo na limanice, misleč da bodo s tem kronali z zmago svoje zločinsko početje. Resnica pa si zna vselej najti pot in vedno manj je v svetu ljudi, ki verjamejo takim lažem. Tisti, ki niso poznali usmiljenja s slovan-skim prebivalstvom v Istri in se zaganajo kot stekli psi na slovensko narodno manjšino v Italiji, se na drugi strani kažejo kot zagovorniki kulture, človečanskih pravic in podobno. Vsa ta gospoda preveč hitro pozablja na svoje podlo delovanje v Istri.

Toda, kako je vendarle z italijansko kulturo v našem okrožju? Ta se razvija tako, kakor odloča sam italijanski delovni človek. Ravno tako, kakor so tu pri nas enakopravne vse tri narodnosti, so enakopravne tudi vse tri kulture. Drugače ljudi ne more biti. Ljudska oblast ter narodno zatiranje nimata nič skupnega. Teden italijan,

ske kulture dokazuje, da doživlja italijanska kultura v našem okrožju vedno večji razmah in da jo ljudska oblast podpira. Italijanski delovni ljudje v našem okrožju imajo danes več srednjih šol, kakor so jih imeli za časa fašizma. Dobili so svoje učiteljske, ki ga prej ni bilo. Ljudska oblast se nadalje ne trudi le, da zaščiti slovenske zgodovinske in kulturne spomenike, ampak v isti meri tudi italijanske. Ko govorimo o enakopravnosti vseh treh kultur, ne smemo pozabiti, da imamo v majhnem delu italijanskega prebivalstva še negativne ostankе preteklosti, proti katerim se mora vsak delovni človek boriti z vsemi silami. Gre za miselnost, ki je dediščina izkoriščevalcev.

Najdejo se pri nas ljudje, ki še vedno mislijo, da ima lahko ena kultura večje pravice od druge. Sklicujejo se na slavno preteklost, na umetniške spomenike, slavne pisatelje ter umetnike in podobno. Tu moramo seveda takoj dodati, da ljudska oblast ne priznava privilegijev. Ljudem, ki so v preteklosti delali za dviganje napredka, priznava seveda zasluge in ščiti vso njihovo zupuščino. Vsako priznavanje večjih pravic bi pomenilo tlačiti kulturo ostalih narodnosti. Take metode uporabljajo kapitalisti zlasti v kolonijah, kjer dajejo enim narodom več pravic, drugim pa manj, s čimer naj bi med narodi še povečali razdor ter stvorili tako sebi še ugodnejši položaj.

Stari časi se ne bodo več povrnili, pa čeprav se za njimi jotejo reakcionarji in kominformisti. Vsak narod imej enake pravice, vsi narodi pa naj si med seboj bratsko pomagajo! Taka linija ljudske oblasti je dala v našem okrožju dobre sadove in dokazuje, da je ljudska oblast trdno na načelih, za katere se je delovno ljudstvo bilo tudi v dobi narodnoosvobodilne borbe.

V okviru tedna italijanske kulture so imeli Italijani našega okrožja prav lepe kulturne prireditve. Tako je tudi dramska skupina italijanskega kulturnega krožka iz Kopra uprizorila znano Goldonijev komedijo »Locandiera«, ki je doživela velik uspeh. Tej predstavi so sledile še druge, kar dokazuje, da so se tudi Koprčani dobro pripravili za to veliko kulturno manifestacijo.

Ne bomo dopuščali neopravičenih izostankov od dela

Pred osvoboditvijo je moral tudi naš delavec trdo garati, da je dobil mrvico, ki niso niti iz daleka zadostavale za kritje potreb njegove družine. Sadovi njegovega dela so se stekali v nenasitna žrela kapitalistov ter zemljiških veleposestnikov. Majhen izostanek iz dela je imel za posledico takojšnjo odpustitev iz dela. Kapitalistični priganjači so budno pazili, da se delavec ne bi usedel ter za hip odpočil. V samostanu Dajli je na visokem stopnju ob sezoni poljedelskih del vselej stal menih-stražar ter opazoval daleč naokrog svoje podložnike, ki so delali pod pekočim soncem ter se mučili. Bilo je dovolj le majhno »popuščenje in kolon je moral prenašati s svojo družino težke posledice.

Tako je bilo tedaj. Ljudska oblast je tako stanje popolnoma odpravila. Odnos do dela se je temeljito spremenil, kajti naši delovni ljudje ne delajo več za gospodo temveč zase. Delo je postalo vir ljudskega blagostanja. Čim boljše delamo, tem več imamo! Tu in tam pa le še najdemo take ljudi, ki nimajo pravičnega odnosa do dela, kar kaže, da tičijo v miselnosti, ki so jim jo vsilili korisčevalci. Nepravilen odnos do dela izostanki, nedisciplin, površno delo, pretrganje dela za hrbtom podjetja itd.) nam kažejo, da je potrebna še globlja borba, da se tudi vsi posamezniki otresejo kapitalistične miselnosti.

Nekatera podjetja so dosegla v izboljšanju discipline ter neopravičenih izostankov iz dela prav lepe uspehe. Omenjamo n. pr. EDILIT. To gradbeno podjetje se je že takoj od začetka postavilo na pravilno stališče, da je treba delavcu dati, čim več mogoče, uredilo jim je lepo menze, prenočišča, prevoz itd. Pouk o disciplini ter odnosih do dela je v tem slučaju naletel na dobra tla tudi pri tistih delavcih, ki so v vsakem pogledu zaostajali. Delavci EDILITA poznajo da-

nes edinole delo po normah. Pri nobenem našem podjetju ni ta nov način dela tako globoko prodr v delavce! Vprašanje borbe proti izostankom iz dela ne moremo torej odvajati od cele vrste drugih vprašanj. Prav gotovo je, da naše tvornice v Izoli še niso dale v tem pogledu zaželjenih rezultatov ravno zaradi nedovoljne povezave izmed perečih vprašanj s celo vrsto drugih važnih vprašanj. Mar bo?

Nadaljevanje na 3. str.

Pospešujmo borbo za izpolnitev enoletnega plana

Sklepi Okrajnega plenuma SIAU

Na okrajnem plenumu vseljudske organizacije SIAU, ki je bil v nedeljo 15. oktobra v koprskem gledališču, so delegati enodušno izglasovali resolucijo, v kateri se med drugim zavezujejo, da bodo vse krajevne in okrajne organizacije SIAU tesno sodelovale z ljudsko oblastjo in drugimi množičnimi organizacijami in pri tem skupno reševale vsa vprašanja za izvedbo enoletnega gospodarskega plana. Prav tako bodo voditelji SIAU krepkeje prišli za delo, da pravočasno izvedejo planske naloge. Med tekmovanjem bodo organizacije SIAU dale večje število svojega članstva v razne delovne akcije, tiste pa, ki nimajo volje sodelovati, bomo izločili iz svoje srede.

V dvomesečnem tekmovanju za izpolnitev enoletnega plana bodo delegati posvečali več pozornosti množičnim zborovanjem in na teh pretesali že prevzete in bodoče naloge. Tako bodo nadzorovali, odnosno vodili točno evidenco nad delom, pri čemer bo-

do gledali na to, da bodo po vseh vaseh ustanovili frontovske brigade. Te bodo delale po skupinah, tako da bo vsak dan nekaj prostovoljcev na delu. S tem načinom dela bomo najbolj pospeševali izvajanje našega gospodarskega plana,« pravi resolucija.

Tudi v kmetijski proizvodnji ne bodo delegati pozabili vnesti tekmovalnega duha. Povečanje donosa in skrb za ureditev kmetij je ena najtežjih nalog članov SIAU, ki jo bodo ravno tako postopoma izvedli. V tem pogledu so dolžne kmetijske komisije, da dajejo tekmovalcem pobudo, kaj naj sejejo in sade. Na tem področju je potrebno sodelovanje vseh množičnih organizacij, kar bo v korist vsega delovnega ljudstva našega okrožja.

Vodstvo SIAU bo poleg vsega tega poskrbelo, da dvigne vsestransko izobrazbo svojega članstva, bodisi v kulturnem ali političnem pogledu. V ta namen bodo po vaseh večerni tečaji,

Ob prepevanju »giovinezze« kakor pred tridesetimi leti goriški fašisti napadajo in ropajo slovenske trgovine

V noči od srede na četrtek je okoli tretje ure močna eksplozija pretesla ozračje. Prebivalce je detonacija vrgla iz postelj. Kaj se je zgodilo? Na oknu v ulici Bellinzona, ker ima trgovec Koren delavnico za oblikovanje stekla, je eksplodirala nastavljena bomba, ki je povzročila v delavnici precejšnjo škodo. Zračni pritisk je bil tako močan, da so daleč naokrog popokala vsa stekla na oknih.

Dve uri pred terorističnim atentatom je skupina fašističnih razgrajčev na goriškem korzu prepevala »giovinezzo« in druge fašistične pesmi, pri

KRAJEVNI ODBOR ZVEZE BORCEV IN AKTIVISTOV V POBEGIH IN CEZARJIH vabi na

ODKRITJE SPOMENIKA padlih borcev NOB, ki bo v nedeljo, 22. oktobra t. l. ob 14. uri.

Pri otvoritvi bosta govorila: Stoka, član CK KP STO, in Julij Beltram, predsednik IOLO.

V nadaljnjem programu bodo sodelovali pevski zbori in gošba na pihalja domačega prosvetnega društva »Zvezda«.

Vabimo vse borce, aktiviste NOB ter vse ljudstvo, da počastimo odkritje tega velikega spomenika! Za prevoz iz Kopra je poskrbljeno na avtobusni postaji od 12.30—13.

čemer jih seveda policija ni prav nič ovirala.

Po vojni je bila tvrdka Koren že štirikrat žrtev terorističnega napada goriških fašistov. Pri vseh teh terorističnih napadih je bila vsakokrat povzročena ogromna škoda. Kakšen bo uspeh Sečlove policije, ki je uvedla preiskavo, lahko vnaprej sklepamo, če upoštevamo, da je imela, kadar je šlo za iskanje fašističnih zlačin, vedno tako »smolo«, da nikoli nikogar ni zasledila, čeprav bi lahko vsak Goričan lahko pokazal s prstom na krivce.

Delovni kolektivi z vseh področij naše dejavnosti bodo s tekmovanjem veliko doprinesli k izvajanju gospodarskega plana

Kako pa bodo tekmovala mestna gradbena podjetja? Tudi ta bodo pospešila svoje delo v dvomesečnem tekmovanju. Mestno podjetje v Izoli bo vložilo vse sile za popolno dograditev treh delavskih hiš. Po dograditvi teh pa bo začelo že zidati četrto delavsko hišo, ki jo bodo do konca tekmovanja sezidali do prvega nadstropja. Za temi deli ne bo zastajala tudi gradnja ceste na Baredih, pri čemer bo treba pripraviti nad 300 kubičnih metrov kamenja za podlago. Ta cesta bo v tem tekmovanju dokončana.

Podjetje 1. MAJ v Kopru bo uredilo več stanovanjskih poslopij, dokončalo

vsa tehnična in zaostala dela pri gradnji svinjaka poleg kmetijske šole v Skocijanu.

Gradbeno podjetje v Piranu bo v tekmovanju prav tako vložilo vse sile za dograditev objektov, ki so v letnem planu. Zlasti bo med temi objekti važna izgradnja nove bolnišnice in dežnega doma, kjer bo treba sezidati 400 kub. metrov podpornega zidu ter nad 210 kub. metrov navadnega zidu. Poleg tega je tu upoštevana električna in vodovodna instalacija teh podjetij. Nadalje bo prav tako uredilo mestno kopalnico, klub JA v Portorožu, gluhošemnico v Portorožu in večje število stanovanj v Piranu.

Pomjanu 3000 itd. Zanimivo pa je dejstvo, da krajevni odbor SIAU iz Kortni pravčasno napravil tekmovalnega načrta, čeprav so Kortežani že prvi dan tekmovanja opravili precejšnje delo, saj je sodelovalo pri delu nad 100 članov SIAU. Za načrt se niso pobrigali tudi odbori SIAU iz Marzig, Padne, Sv. Petra in še nekaterih drugih krajev.

Frontovci iz malega naselja Fjeroga so prvi napovedali tekmovanje onim iz Pomjana. Smarčani pa so napovedali tekmovanje prav vsem vasem.

KAKO BOMO TEKMOVALI NA PROSVETNEM POLJU

Med najvažnejše naloge tekmovanja spada nedvomno kulturno prosvetno delo: pobiranje nepismenosti, ustanavljanje tečajev, organiziranje predavanj, dramskih skupin, folklornih skupin, pevskih zborov itd. Skoraj vse

vasi so že posiale načrt tekmovanja na kulturno prosvetnem polju. Pri Sv. Antonu bodo organizirali dva tečaja, ki ju bo obiskovalo 50 ljudi. V Sečovljah pa tri z udeležbo 40 ljudi. Pri Sv. Luciji nameravajo organizirati kar štiri tečaje, ki jih bo obiskovalo 50 ljudi. Tudi v Krkavčah bo obiskovalo tečaje 50 ljudi. Krkavče so ena izmed tistih vasi, kjer je bilo doslej največ nepismenih, toda v zadnjih letih se je po zaslugi SHPZ nepismenost močno zmanjšala. Pri tem delu bodo pomagali tudi učitelji, ki so prav te dni na svoji delovni konferenci razpravljali o teh vprašanjih. Obljubili so, da bodo poživili prosvetno delo v podeželskih društvih in pomagali pri izobraževanju naših ljudi in odpravi nepismenosti. Sprejeli so skupno obvezo, da bodo naučili čitati in pisati vsaj 250 nepismenih v času tega tekmovanja.

Niti delovni kolektivi naših tovarn ne bodo zaostajali

Kakor bodo tekmovali navedeni kolektivi in podjetja za izgradnjo objektov, ki jih določa naš enoletni plan, tako ne bodo v tem tekmovanju zastajali niti delovni kolektivi po naših tovarnah. Ti bodo tekmovali predvse na področju dviganja storilnosti dela in za boljše kakovost proizvodnje. Delovni kolektiv tovarne ARRIGONI bo v tekmovanju stremel za tem, da izpolni 100-odstotno proizvodni plan. Čeprav je ta plan letos večji za 30 odstotkov od lanskega, vendar ga bo z dobro organizacijo dela in tekmovanjem med brigadami naše delavstvo izpolnilo ali celo prekorajilo. Doslej so ARRIGONCANI vedno pokazali dobro voljo in odločnost pri takih tekmovanjih. Zlasti se pri tem odlikuje 16. brigada delovnega kolektiva, ki si je za svoje požrtvovalno delo s presežanjem norm od 40 do 50 odstotkov osvojila že trikrat prehodno zastavico in to zaporedoma v zadnjih treh mesecih. Toda pri tem tudi ostalih 28 brigad ne zaostaja.

Tudi v tovarni AMPELEA so večkrat pokazali svojo odločnost, da so pripravljeno dati vse za dvig proizvodnje in za njeno boljše kakovost. Predvsem so to zadnje čase pokazali s številnimi novatorstvi in racionalizacijami, s čimer so dosegli znatne uspehe tako pri proizvodnji kakor tudi kakovosti konzerviranih rib. Saj so letošnji plan proizvodnje skoraj izpolnili, v nekaterih izdelkih celo prekorajili, čeprav je tudi pri njih letošnji plan mnogo večji od lanskega. Tako so s predelavo slanin rib prekorajili proizvodni plan za 10 %. Toda pri vsem tem se ne udeležujejo samo v proizvodnji, ampak tudi na ostalih delovnih področjih. Kmalu bodo ustanovili svoj rdeči kotiček, v katerem bodo imeli delavci po delu tudi nekaj koristnega razvedrila. V tem dvomesečnem tekmovanju bodo opravili nad 500 prostovoljnih ur in to pri delu za novo garderobo. V to-

varni bodo prav tako popravili strojnico za izkoriščanje ribjih odpadkov, s čimer bodo nedvomno znatno koristili našemu gospodarstvu sploh. Ob enem bodo v tekmovanju skonstruirali stroj, ki bo dopolnil oddelek sodarjem, s čimer bodo prav tako prištedili veliko delovnih moči.

Tudi naše vasi bodo tekmovali

Tudi posamezne fronte organizacije so že izdelale tekmovalne načrte za delo v okviru dvomesečnega tekmovanja. Ti načrti so bili povsod sprejeti na množičnih sestankih, na podlagi obvez posameznikov. Prav dobre rezultate so dosegli v bujskem okraju, kjer so se v posameznih krajevnih odborih obvezali skoraj 100-odstotno. V našem okraju pa je stanje nekoliko slabše zaradi slabe aktivizacije in počasnosti posameznih odborov. V obvezah nedvomno prednjači Smarčani. Poglejmo njihove načrte! Pri vseh delih v vasi bodo opravili v tem tekmovanju nad 5000 prostovoljnih ur in pri čiščenju ruševin in vasi, pri popravilu zidov, pri popravilu cest in obnovi hiš. Te številke se bodo komu morda zdelé neresnične, toda kdor pozna delavnost Smarčanov, se ne bo čudil. Njihova vas je bila med borbo do tal porušena. Treba jo je bilo obnoviti, v kar so že vložili ogromnega dela. Tudi zadržni dom, ki so ga zgradili, je lep dokaz njihove delavnosti.

Kakor Smarčani tako bodo tekmovali frontovci tudi po ostalih vaseh za izvedbo planskih nalog, ki jih imajo v vsaki vasi. Gradili bodo združne domove, vodovode, ceste, ljudske domove, spomenike. V tekmovalnih načrtih so se posamezni krajevni odbori in osnovne organizacije takole obvezale: v Kampel-Salari bodo opravili 4.000 prostovoljnih ur, v Krkavčah 3200, v Skofijah 3200, Dekanih 3100, v

Gažonci na delu pri gradnji novega rezervoarja

DOBRA ORGANIZACIJA - pogoj boljših uspehov

Lep vzgled Sv. Antončanov

Po naših vseh in mestih prispeva delovno ljudstvo mnogo prostovoljnega dela pri gradnji in obnovi. To delo ustvarja milijone vrdnosti pri vstranskem dvigu in napredku. Prostovoljno delo pa bi bilo še učinkovitejše če bi bila organizacija dela boljša. Ponekod ne zaposlujejo in načrtno izkoriščajo delovne sile. Ljudje pridejo na delo polni volje in odločnosti, ta bi s svojem poletom stavili čim več. Tu pa odgovorni ljudje ne pripravijo orodja in razporedijo dela. Večkrat se je zgodilo, da so prostovoljci prišli na delo, drugi pa, ko je bilo nujno, da bi delalo n. pr. pet ali šest ljudi, ni bilo nikogar. Tedaj

morajo tudi dela, ki so nujna in ki bi jih lahko opravil težak, opravljati srokovnjaki.

Taki primeri pa se ne dogajajo povsod. Pri nas imamo po nekaterih vaseh dobro organizacijo dela, ki jo izvaja frontne organizacije.

Takšne oblike organizacije dela smo videli v Smarjah pri graditvi združnega doma in tudi po nekaterih drugih vaseh. Lep primer je tudi pri Sv. Antonu: Ko so tu začeli graditi združni dom, so si na masovnem sestanku izvolili komisijo, ki bo vodila vsa tehnična dela. Prav tako so ustanovili frontno brigado, v katero se se prijavili vsi frontovci. Razdelili so brigado v skupine in s tem določili število ljudi, ki bo dnevno delalo pri težaških delih graditve združnega doma. Tako so Sv. Antončani, člani prostovoljne frontne brigade, sklenili, da bodo delali po tem načinu, pri čemer uspehi ne bodo izostajali.

Ze po nekaj dneh takega dela so se zidovi združnega doma pri Sv. Antonu začeli naglo dvigati: K temu so mnogo pripomogli frontovci z masovnim prostovoljnim delom, ki so ga organizirali, ko je bila potreba na gradilišču največja. S tem so Sv. Antončani dali zgled vsem vasem kako lahko uspešno je delo, če je dobra organizacija.

Tudi v tem tekmovanju so pri Sv. Antonu prijeli dela. Na nedavnem sestanku, ob navzočnosti vseh frontovcev iz bližnjih zaselkov so obravnavali dvomesečni načrt dela v okviru tega tekmovanja in je pri udarniškem delu sodelovalo 120 članov SIAU. Tako so v tem tekmovanju opravili že nad 600 ur prostovoljnega dela. Toda s tem se ne bodo zadovoljili, ampak hočejo narediti še več, da bodo tako izpolnili dano obljubo.

IZ BUJŠČINE

USPEŠNO DELO LJUDSKE TEHNIKE V BUJSKEM OKRAJU

Zaradi potrebe po dvigu tehničnih kadrov, so v Bujah nedavno ustanovili organizacijo Ljudske tehnike. Njen cilj je, da zbira široke množice ljudstva, da jih dovede preko raznih tečajev, krožkov in ostalih organizacijskih oblik do splošne tehnične izobrazbe.

Ta organizacija je doslej dosegla zadovoljive uspehe. Tako je ustanovila v Bujah avtomobilski krožek, ki šteje 50 članov. Ta se čedalje bolj širi, tako da se bo v kratkem osamostojil in postal samostojen klub. Člani tega krožka obiskujejo redno teoretična predavanja o avtomobilizmu. Takšne krožke bodo v kratkem ustanovili tudi v Umagu, Novem gradu in Momjanu. Priprave so v teku. Po ostalih krajih Bujščine pa se ta organizacija prav tako širi.

Tako šteje v Bujščini že nad 250 članov.

Možno pa priznati, da bi bilo delo in napredek Ljudske tehnike v bujskem okraju še uspešnejša, saj ima vse potrebne pogoje. Toda te je treba znati izkoristiti. Zlasti je treba, da

pri tem sodelujejo vse množične organizacije, še posebej pa mladinske in sindikalne.

Zal pa so te doslej na tem polju storile prav malo.

Naša mladina v bujskem okraju se zelo zanima za tehniko, zato jo moramo podpreti, da se bo njeno zanimanje še povečalo.

Ob koncu moramo reči, da bo v Bujah v kratkem ustanovljen tudi letalsko-modelarski tečaj in avto-moto tečaj s hrvatskim učnim jezikom. Pri vsem tem je potrebno čim širše sodelovanje vseh organizacij in pomoč okrajnega odbora Ljudske tehnike.

Tekmovanje pri gradnji združnega doma v Maruščih

Velik dogodek je v vasi, kadar pokrivajo novo zgrajeno zgradbo, a ta dogodek je še toliko večji, kadar pokrivajo združni dom, kot ga sedaj pokrivajo n. pr. v Maruščih. Da bi

čim preje zgradili svoj združni dom, so Maruščani, kmetje, žene, otroci in mladina, z vso odločnostjo prijeli za delo. Med seboj tekmujejo, tako da so zadnje dni, ob 29. septembra do 6. oktobra, opravili nad 300 prostovoljnih ur na tem važnem objektu.

Tako bodo Maruščani v kratkem slavili veliki dan pokritja združnega doma, s čimer se bodo približali onim dnevom, ko bo dom popolnoma zgrajen in bo služil svojemu namenu.

V Novem gradu bodo ustanovili dečji dom

Z obskrbni naše oblasti je popravljena v Novem gradu stavba, ki je namenjena za Dečji dom. V njem bodo živeli otroci padlih borcev, otroci brez staršev in nepreskrbljeni otroci, in bodo imeli vse možnosti za lepo in udobno življenje. Stavba ima 7 prostorov, so deloma že urejeni, tako bo dom 1. decembra že odprt. Zaposleno bo odgovarjajoče osebje, ki se bo zanimalo za otroke. Tukaj bo upravitelj, vzgojitelj, ekonom, kuharica, snažilka, higieničarka in perica. Ravno tako bodo otroci iz tega doma hodili v šolo, in ta bo verjetno tudi v samem domu.

PREBIVALCI VASI RONKO PRI STRUNJANU so si s prostovoljnim delom napeljali vodo

Končno so prebivalci zaselka Ronko dobili vodo. Se spomladi so prebivalci sklicali v ta namen sestanek, na katerem so bili prisotni vsi prebivalci. Na tem sestanku so sklenili, da bodo v zaselek napeljali vodo. Stvar pa ni šla tako lahko. Z delom smo začeli komaj pred dnevi, ker prej nam je primanjkoval gradbeni in ostali material. Pred dnevi pa smo bili obveščeni, da je ta material prispel in tako smo začeli takoj z delom. Obvestili smo delavce in dan pozneje so bili že vsi na delu. Po treh dneh pa so naše žene že hodile z golidami po vodo, ki jo imajo sedaj skoraj pred nosom.

Razen izkopanja jarkov za polaganje cevi smo te cevi tudi pobarvali, da ji ne bi uničila rja. Na prostovoljnem delu je bilo prisotnih 38 delavcev, ki so izkopali v 397 urah 83 kubičnih metrov zemlje. Čez nekaj dni

TO BO ZLASTI DELO NASIH ZENA

Med tekmovalne točke spada tudi socialni dvig naših mest in vasi. V ta namen bodo morale fronte organizacije organizirati razna zdravstvena in podobna predavanja, posvetiti vso skrb materi in otroku ter organizirati več otroških vrtecev. To bo zlasti delo naših žena. Nekateri krajevni odbori so to že sprejeli v svoje načrte. V teku pa je tudi organiziranje posebnega tečaja za pomožne otroške vzgojiteljice. Pri tem naj še omenimo da nameravajo do konca tega dvomesečnega tekmovanja ustanoviti več otroških vrtecev in igrišč. Ponekod so že začeli z delom.

Tudi za boljše disciplino pri delu bomo tekmovali

Ob koncu naj še poudarimo, da spada med najvažnejša poglavja tega dvomesečnega tekmovanja nedvomno tudi zmanjšanje števila izostankov in delovnih zamud, ki so mnogokrat nepotrebne. V našem okrožju primanjkuje delovne sile in zato je težko pravčasno uresničiti vse postavljene načrte. Nepotrebni izostanki te težave še povečujejo. Toda kolektiv, ki gradi vinsko klet v Skocijanu pri Kopru, je dokazal, da so nepotrebni in neopravičeni izostanki ozdravljiva bolezen. Statistika, ki jo vodijo, nam pove, da se je število teh izostankov v zadnjem času zelo zmanjšalo; zato pa tudi uspehi pri gradnji niso izostali, kajti vinsko klet so spravili pod streho predčasno. Zakaj so dosegli te uspehe? Zato, ker so uvedli brigadni sistem dela in dobro organizacijo. Zgodilo se je, da so bili izostanki manjši od enega odstotka. K temu njihovemu uspehu lahko dostavimo še pravilno postavljene norme, s katerimi so delavci zadovoljni. Ta delovni kolektiv naj bo za zgled mnogim, ki teh vprašanj še ne rešujejo pravilno. Dvomesečno tekmovanje Slovensko-italijanske antifašistične unije nam bo prineslo nove uspehe in nove izkušnje za naš nadaljnji napredek. Toda popoln uspeh bo zagotovljen le tedaj, če bomo sodelovali vsi.

Poleg soli bomo iz piranskih solarn dobivali tudi Magnezijev klorid

V našem tedniku ni do danes še nihče pisal o solarnah, ki so eden naših največjih kolektivov v našem okrožju. Ako gledaš z vzpetine nad Sičjolami, imaš celoten pregled na največje solarno, ki meri nad 6 milijonov kvadratnih metrov. Po sredi solarne teče reka Dragonja, imaš pa še veliko plovnih kanalov, katerih dolžina je preko 10 km. Ob vseh teh kanalih so razvrščene solinarske hiše. Sta pa še dve drugi solarni, a mnogo manjši, in to pri Sv. Luciji in v Strunjani. S produkcijo soli so končali konec meseca septembra in takrat je bilo premeščenih 240 solarjev. Od tega števila je ostalo zaposlenih 40 solarjev, ki skupno z drugimi stalnimi delavci vzdržujejo in popravljajo solne in izpiralne bazene za prihodnje leto.

Ob zaključku pridobivanja soli je imel kolektiv veliko slavlje, ko so prešli v svojo oskrbo od uprave na novo urejeni in lepo opremljeni Sindikalni dom. Isti dan je bila otvorjena nova in lepo urejena jedilnica delavske menze. Te proslave se je udeležilo vse delavstvo pa tudi zastopnik KP tovariš Sokol, zastopnika sindikatov tovariš Pišot in Tence in zastopnik Poverteništva za delo tov. Cink. Direktor solarni tov. Pavletič je ob tej priliki nagradil večje število solarjev. Po slavnosti so bili navzoči pogoščeni z mrzlimi jedili in pijačo. Za razvedrilo so igrali prijateljsko nogometno tekmo solarji sektorja Lera in Fontanigge.

Soline zdrav dobro uspevajo, saj posvečajo vzdrževanju veliko pažnjo. Če vzamemo produkcijo soli zadnjih šest let pod fašizmom in 6 let pod ljudsko oblastjo, se vidi, da je produkcija ravno za 100 odstotkov večja, kar je vsekakor dober uspeh.

V naših solarnah se producira dnevno v najugodnejši kampanji tudi po 500 ton na dan, torej mora za pridobitev te soli dnevno izhlapati na stotine kubikov morske vode.

Salamure (morska voda, iz katere je odvzeta jedilna sol) letošnje leto niso odpuščali več v morje, temveč so jo napeljali v nalašč za to pripravljene izpiralne bazene, kjer je izhlapevala. Ostanek te goste morske vode, ki ima malce rumenkasto barvo in je gosta kot olje, je magnezijev klorid (Mg C 12).

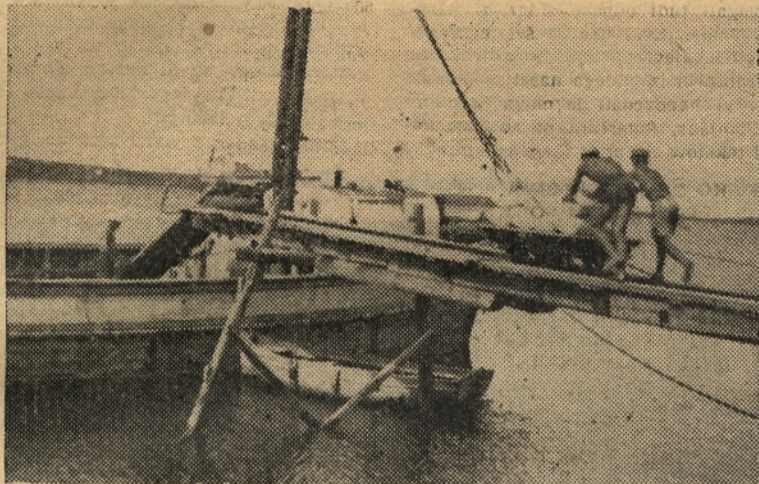
Analiza je pokazala prav dobre rezultate in upamo, da bodo praktični poizkusi skoraj gotovo povoljni. Magnezijev klorid je najvažnejša primes za pridelavo lahkega gradbenega materiala, plošč za tlakovanje itd.

Med solinami in glavnimi skladišči v Portorožu je velik pomorski promet, saj prevažajo manjše motorne jadrnice sol v velika skladišča dan za dnem. Pred kratkim smo videli velik

jugoslovanski parnik »Sibenik« z nosilnostjo 4500 ton, ki je nakladal sol. Takrat je tam veliko vrvenje, saj se je ladja napolnila v pičlih 8 dneh. Lansko leto so dosegli rekord, ko so isti parnik naložili v 5 dneh, za kar gre vsekakor vse priznanje delavstvu in pomorcem.

Marsikdo si misli, da sedaj, v jesen-

skem in zimskem času, delo v solarnah počiva. Pa ni res. Vsa popravila deset in deset kilometrov dolgih nasipov in jezov, niveliranje solnih in izpiralnih bazenov, negovanje tal solnim bazenom, poglobljanje plovnih kanalov itd. — vsa dela opravljajo sedaj, saj je zaposlenih okoli 200 delavcev.

Nakladanje soli na barke za izvoz v Jugoslavijo

ŠAGRE PONEKOD FJERE LEP NARODNI OBIČAJ NAŠIH VASI

Po naših krajih se je ohranilo iz naše preteklosti še marsikaj lepega. Veliko običajev je ohranila naša vas. Nekateri je fašizem zatrl, toda v spominu naših dedov še živijo.

Tako imenovane »šagre«, ponekod »fjere« so nekaj tradicionalnega za naše vasi. Enkrat na leto jo imajo v vsaki vasi in takrat jo res dobro praznujejo, če bi jih več, bi pa bilo treba tudi več »francijou, fritol eno štrukljo« za goste in za »zlahto«. Pred prihodom Italije so imele te »šagre« lep slovenski izraz: »veselice«, toda že takrat so jim ponekod pravili »fjere« ali »šagre«. Gažonci se še dobro spominjajo svojega pevskega društva, ki je prirejalo za »semnja« lepe veselice.

Take navade in običaji so v precej drugačni obliki ostali do današnjih dni. Gažonski semenj je znan daleč na okoli po vaseh. Gažončani ga ob tej priliki nalivajo ves teden. Njim podobni so tudi Grintovčani in Smarčani, ki »delajo fešto z' prau«. Te šagre se navadno začnejo po veliki noči. Najprej na Maliji, teden po veliki noči. Znana je tudi fjera na dan sv. Ane v Krkavčah, toda niti svetnica ni mogla »obvarovati« Krkavčanov, da se

ne bi ob vsaki taki priliki stekli s kako drugo vasjo. Se danes so precej vročekrvni, medtem ko je ta groba navada po naših vaseh takoj po osvoboditvi popolnoma izginila. To grdo navado so imeli tudi Sergašani ter Gažončani in so se tepli s Smarčani, medtem ko so se Padenci spoprijemali s Kortežani, a tudi s Smarčani. Vse kaže, da so Smarčani imeli največ sovražnikov, to pa zato, ker so bili najmočnejša vas. Grintovčani pa so najrajši ostali nevtralni.

Neumni predsodki, ki so v preteklosti dvigali vas zoper vas, so v današnji dobi skoro popolnoma izginili. Ti predsodki so bili plod fašizma, ki je hotel dvigati vas zoper vas zato, da bi kmetje pozabili, da so Slovenci in se nehali boriti za svoj narodni obstoj. Toda nič ni veljalo. V tem pogledu so ostale naše vasi vedno enotne.

Bilo je takrat v navadi, da je moral fant iz Padne, ki je vzel dekle iz druge vasi, plačati tamkajšnjim fantom ob taki priliki dober »likof«, drugače se je stvar borbeno končala. Ta navada je še nekoliko ohranjena, toda v bolj mili obliki.

Naša dekleta so jih dobila z metlo,

PIŠEJO NAM ...

Z Nove vasi

Niso vsi zadovoljni z delom prosvetnega društva

Njeni člani hočejo več

Prebivalstvo Nove vasi je deloma zadovoljno s svojim prosvetnim društvom. To društvo, ki nosi ime ljudskega pesnika Simona Gregorčiča, je od začetka prav dobro delovalo, toda kasneje je popolnoma popustilo in sedaj deluje slabo.

Od začetka so imeli Novovaščani v okviru prosvetnega društva svoj pevski zbor, godbo in so marsikdaj priredili tudi kaku kulturno prireditev. Toda to je kmalu prenehalo in prosvetno društvo spet zbralo zaspalo. Pred kratkim pa je spet začelo delovati: pričeli so goditi.

Mladinci, ki imajo zanimanje in veselje do glasbe, so zelo veseli s svojim prosvetnim društvom, kajti podpira jih pri učenju muzike.

Toda ostali vaščani se ne zadovoljujejo samo z glasbo, temveč želijo, da bi prosvetno društvo spet zbralo pevce in ustanovilo pevski zbor in dramsko skupino.

S PADNE

Po dolgem času je bil prejšnja soboto ponoven sestanek članek SIAU v naši vasi. Razpravljali smo o dvome-sebnem tekmovanju na čast volitev v odbore SIAU, v zvezi s tem pa o graditvi našega ljudskega doma, katere mu smo že izkopali temelje; a tudi o važnejših vprašanjih, političnih in gospodarskih, ki zadevajo našo vas, smo se pogovorili. V prvi vrsti se je razpletal razgovor o poravnavi članarine in razdelitvi izkaznic članom SIAU, nato pa o pošiljanju otrok v šole ter o njih zunanosti. Pri tem smo sprejeli sklep, da bomo otroke navajali redno v šolo in pazili na njih čistoto.

Pri nadaljnjem razpravljanju o raznih malenkostnih vprašanjih smo prešli na vprašanje davkov, ki smo jih te dni poravnali pri vaški komisiji. Tovariš tajnik se je pri tem zahvalil vsem tistim, ki so plačali davke skoraj stoodstotno. Zatem je grajal tiste maloštevilne kmete, ki zaradi sovražstva do ljudske oblasti še niso poravnali davkov. Tedaj se je iz kota oglasil stari godrnjač Lovrečič Jožef, bivši predsednik našega KLO v Padni, ki je že s svojim takratnim delovanjem zaviral naše delo, češ da je napačno siliti kmeta, da plača davke sedaj, ko manjka še več mesecev od novega leta. Toda oglasili so se takoj nekateri tovariši ter mu odgovorili, kar si je nergač zaslužil, tako da je šel s sestanka, po domače rečeno, ko »opaljen pes«.

Karel Frankarli

S Koštabone

Napisal bom nekaj besed o položaju v Koštaboni.

Zaradi hude suše je bila pri nas letina na splošno zelo slaba. Da se gospodarsko dvignemo ter okrepiamo, je potrebno, da se vaščani med seboj tesneje povežemo ter skupno borimo za izboljšanje. Mislim, da bi morali združiti vse naše majhne kose zemljišč in imeti tako obsežen kos zemlje. Sem nadalje mišljenja, da bi morali napraviti tako, kakor so v nekaterih vaseh že napravili: Kmetijsko delovno združbo. Združiti bi se morali v eni sami misli. Kmetič zasebnik je revež in si ne more kupiti stroja. Če bomo delali skupno, bomo lažje premagovali težave. Poudarjam, da bomo potem kakor trdno drevo in sadove tega drevesa bomo uživali skupno.

Viler Andrej

O neopravičenih tzoostankih od dela

Nadaljevanje s I. strani
mo še dolgo dopuščati neopravičene izostanke iz dela? Ne bomo.

Kdor noče delati, naj gre. Toda menja smo, da se iz izostalega človeka da marsikaj napraviti, če se bomo zanj boljše zanimali. Če bomo pa naleteli na gnilobo, ki je neopravičljiva, jo bomo odstranili brez čmahovanja. Delovna sila bo vedno boljše razmeščena, proizvajalna sredstva vedno popolnejša in z delovno silo ne bodo več take težave kakor danes. Za lenuhe med nami ne bo več mesta.

Tudi na vasi se opažajo tu in tam nepravilnosti. Pri gradnji nove ceste Puče-Koštobom so se zaposlili nekateri kmetje samo zato, da dobijo živilske nakaznice. Takim delavcem ni mar zaslužek in so za to pri njih izostanki od dela zelo pogosti. Poleg tega so prav ti, ki sejejo razdor in nezadovoljstvo med zavednimi delavci. Eden teh špekulantov se je reki dan pritoževal, da je dobil za en mesec dela komaj 114 din plače in vabil druge delavce naj lenarijo, ker da se v takih pogojih ne izplača delati. Ugotovili smo namreč, da je dotični opravil le 6 delovnih ur v enem mesecu in da delavci po cele ure sedijo in se pritožujejo o prenikavi plači; iz česar sledi, da ne dosegajo norme in so zaradi tega seveda, tudi plače nizke.

V takih slučajih priporočamo zavednim delavcem, naj razkrinkajo in izženejo iz svojih vrst špekulante in naj se krepko poprimejo dela ker so norme dosegljive. Z dosega norme pa bodo njihove plače višje in kar je najvažnejše bosta cesta in seveda KLO pravočasno dograjen. Pred takim pojavom je treba nastopiti z vsemi dopustnimi sredstvi. Naše delo bodi pošteno toliko bolj zaradi tega, ker delamo za svoje lastne koristi!

BRANKO BABIČ

O bistvenih vzrokih spora v tržaškem demokratičnem gibanju

Spričo novo nastalega položaja, v cilju uspešnejše borbe za obrambo revolucije kot take, da bi se italijanski komunisti razbremenili odgovornosti za delo komunistov v Julijski Krajini, je bila na predlog KPI ustanovljena Komunistična partija Julijske Krajine. Ze sam ta predlog je pomenil oportunistem. Komunisti Julijske Krajine pa so predlog sprejeli, ko so videli, da je italijanske komuniste nemogoče pripraviti na aktivno obrambo revolucije v Julijski Krajini. Ze takoj v začetku te borbe je Togliatti na partijskem kongresu rimske federacije KPI v oktobru 1945. leta jasno postavil kampanjo italijanske reakcije glede Trsta, češ da takšna nacionalistična agitacija za Trst ne more koristiti obrambi »italijanstva« Trsta, je izjavil dobesedno:

»Tržaški delavci zahtevajo, predvidevajo možnost povratka fašizma in reakcije v Italiji, priključitev k Jugoslovanski federaciji, ker so prepričani, da bodo našli tam bolj demokratičen in napreden politični in ekonomski režim kakor v Italiji. Mi razumemo to reakcijo in duševno stanje tržaških delavcev. To je rezultat agitacije naših nacionalistov in reakcionarjev. Mi razumemo to stališče, vendar ga ne odobravamo in to povemo odkrito.«

Nato kritizira reakcionarne partije, ki bi hotele dajati KPI lekcije o patriotizmu, češ da dajejo take lekcije tisti, ki so kompromitirali usodo italijanskega mesta in sonarodnjakov v Julijski Krajini itd.

Dajati takšne izjave v času, ko se je začela bitka za obrambo revolucije, je pomenilo samo slabiti borbeni polet ljudskih množic Julijske Krajine in Trsta, slabiti njihovo borbeno enotnost doma in tudi na mednarodnem področju. Formalna kritika italijanskega nacionalizma pač ne spremeni dejstva, da pomeni takšno stališče samo utrjevanje pozicij nacionalističnega gibanja italijanske buržoazije v Julijski Krajini in v Italiji sami, vnašanje strupa najreakcionarnejših nacionalističnih idej v proleterske vrste in udinjanje proletariata interesom italijanskega imperializma. Zagovarjanje takšnega stališča v času, ko je vse svetovno demokratično gibanje s Sovjetsko zvezo na čelu, branilo pozicije revolucije na tem sicer majhnem, vendar tako važnem koščku Evrope, vsekakor nima nič skupnega z internacionalizmom, temveč je gol in čist nacionalizem.

Ko je KPJ vodila odločno borbo za priključitev Trsta in Julijske Krajine k Jugoslaviji, je v tej borbi mobilizirala široke ljudske množice in tako je bila borba za obrambo revolucije

izvrševala svojo internacionalistično dolžnost, je KPI temu odločno nasprotovala in tako utemeljevala svoje stališče:

»KPI — dosledna svoji narodni politiki — se ne more odpovedati zahtevam glede italijanstva Trsta, niti se vzdržati, da ne bi postavljala vprašanja pripadnosti Trsta italijanski državi. V primeru, da bi italijanski komunisti zapustili to stališče, bi to nujno privedlo do osamljenja najbolj naprednega dela demokratične fronte v Italiji ter obenem spravilo tudi v nevarnost usodo demokracije v tem delu Evrope. KPI se lahko uspešno bori proti nacionalizmu in fašizmu in proti vsem strujam, ki si prizadevajo, da bi uvedle v Italiji imperialistično politiko v korist anglo-saksonskim silam, le tedaj, če se postavi na zgoraj označeno stališče ... Enotnost italijanskega naroda je ena izmed najvažnejših nalog demokratičnih sil. Zato si italijanski komunisti pridružujejo pravico, da zavzemajo stališče do vsakega posebnega primera, pozivajo zainteresirano italijansko ljudstvo, da se izrazi za priključitev k Italiji.« (Pismo sekretariata KPI KPJ z dne 26. januarja 1946.)

Takšna so pač dejstva. Takšno stališče KPI je pomenilo v obdobju, ko je bila borba za obrambo revolucije

pri nas, borba svetovnih demokratičnih sil s Sovjetsko zvezo na čelu, samo zagovarjanje ozkih nacionalnih interesov, nasprotnih interesom mednarodne demokracije, je pomenilo dejansko korakati na repu svoje nacionalistične buržoazije. Stališče KPI, češ da bi njeno zavzemanje za priključitev Julijske Krajine in Trsta k Jugoslaviji pomenilo nevarnost njene izolacije od italijanskih demokratičnih množic, izraža navaden oportunistem, nevero v revolucionarne sile, ki bi bile sposobne voditi odločno in dosledno borbo proti pozicijam imperializma v italijanskem narodu — kolikor takšno stališče ni izraz vpliva nacionalistične buržoazije v samem vodstvu Komunistične partije Italije. Prav v tržaškem vprašanju bi se morala KPI odločno boriti proti lastni buržoaziji, ki to vprašanje najbolj izkorišča za oživljenje in razvijanje nacionalnega šovinizma v italijanskem narodu, v katerem ostanki 25-letne fašistične vzgoje še niso izbrisani. Oportunistem KPI v tem vprašanju pa samo krepi pozicije imperializma v Italiji in mu daje poguma, da kuje nove imperialistične načrte tudi na škodo italijanskega naroda.

To je KPI na repu italijanske nacionalistične buržoazije, tudi v Trstu — na konkretnem terenu borbe proti reakciji in imperializmu — razvijala svojo aktivnost. Med najostrejšo borbo za priključitev k Jugoslaviji je Pralongo, po nalogu sekretariata KPI, ustanovil v Trstu svoj informacijski biro s svojim glasilom

Nadaljevanje sledi

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Kongres pedagoških delavcev Slovenije

V Sloveniji obiskuje 206.775 učencev in dijakov 1.543 splošnih izobraževalnih šol

Te dni je bil na Bledu kongres pedagoških delavcev Slovenije, doslej prvi v Sloveniji in Jugoslaviji. Kongresa se je udeležilo nad tri sto učiteljev in profesorjev.

Goste in delegate je pozdravil podpredsednik pedagoškega društva Slovenije tov. Vlado Schmid. Kongresu pa so želeli mnogo uspeha v imenu pedagoškega društva Jugoslavije tovariš Miliš Jankovič, v imenu Glavnega odbora sindikatov in sindikata prosv. delavcev Slovenije tov. Jože Zorn in v imenu LMS tov. Janez Hočevar, nakar je govoril minister za prosveto tov. Ivan Regent.

GOVOR TOV. IVANA REGENTA

Ko je govoril o problemu sedanje stvarnosti v Sloveniji, je dejal, da je trdna podlaga pravilne vzgoje predvsem resnica in iskanje resnice, na podlagi katere je zgrajen marksistični nauk. Delati je treba na to, da ne bi naši ljudje nikdar zatajevali resnice, a ne bi nihče nikoli zdrknul v močvirje informbirojevskih klevet in laži. Tudi ne smemo mladne učiti pobirati samo fraze in recepte iz knjig, temveč jim je treba dopovedati, da se komunizma da naučiti iz knjig prav malo. Odpraviti je treba razpoko med knjigo in praktičnim življenjem. Staro šolo, ki je služila buržoaziji, odklanjamo, a smemo in moramo vzeti iz nje, kar je bilo v njej dobrega.

Osnovnih šol se delovalo v Sloveniji 1156 s 3626 oddelki. Te osnovne šole je obiskovalo 146.864 učencev. Na vseh osnovnih šolah je poučevalo 2983 učiteljev. Sedemletnih šol je bilo 145 s 374 oddelki. Te šole je obiskovalo 13 tisoč 833 učencev; na teh šolah je po-

učeval 401 učitelj. Na enega učitelja je odpadlo 34 učencev.

Gimnazij se delovalo v Sloveniji v januarju 1950 44 s 346 oddelki, 25 višjih gimnazij pa je imelo 123 oddelkov. Dve klasični gimnaziji v Ljubljani in Mariboru sta imeli 34 oddelkov, 7 učiteljskih je imelo 42 oddelkov, ena srednja vzgojiteljska šola je imela 5 oddelkov. Vse te šole je obiskovalo 34.611 dijakov. Poučevato je v teh šolah 1198 učnih sil. Na vseh 1543 splošnih izobraževalnih šolah in vzgojnih ustanovah je bilo 4850 oddelkov, 4990 učiteljev in profesorjev ter je te šole obiskovalo 206.775 učencev in dijakov.

Srednjih strokovnih šol je bilo 14 z 259 oddelki, katere je obiskovalo 7590 dijakov ter učilo 558 predavateljev. Poleg tega imajo v Sloveniji še celo vrsto nižjih strokovnih šol in šol za učence v gospodarstvu.

Nadalje je dejal tov. Regent, »mnenja sem, da oblast v naši republiki, ki ne šteje niti poldrugi milijon prebivalcev in ki vzgaja in izobrazuje v svojih šolah skoraj 250.000 mladih ljudi — ne všteti tistih, ki se učijo v višjih šolah, je vredno vsega priznanja s strani vseh poštenih, vseh delovnih ljudi.«

Tovariš Regent je nato govoril, da zakon o splošni šoloobveznosti nikakor ne pomeni, da se ta zakon vsepovsod tudi izvaja, dasi je pri nas odstotek učencev po številu prebivalstva izredno velik. V hribovitih krajih so šole še preveč oddaljene od otrok. Toda storili bomo, da bo zakon povsod postal stvarnost. Ko je govoril nato še o organizacijskih ukrepih, ki so v

perspektivi, je zlasti omenil vprašanje vrtcev, ki bodo pripravljali otroke na šolski pouk, pomagali materam, da se bodo laže vključevale v proizvodnjo in so zato potrebni tako staršem kakor družbi.

V Štipu v Makedoniji gradijo veliko moderno predilnico bombaža

Štip, majhno mestce v Makedoniji, se pred kratkim ni dosti razlikoval od deset drugih mestec, dvignjenih v krajih, v katerih so dolgo gospodarili Turki. To obličje starih turških begovskih časov se ni mnogo izbrisalo v 20 letih bivše Jugoslavije. Šele sedaj je začelo izginjati.

Velike moderne javne zgradbe, gim-

nazija, poljedelska šola, protituberkuozni dispanzer, veterinarska postaja, čevljarske, mizarske, krojaške delavnice, katere so zbrale stotine obrtnikov, gradbena podjetja, desetine novih stanovanjskih hiš v centru in na pobočjih v bližnji okolici mesta, velik trg v središču samega mesta, kjer so do nedavno stanovali revni bajtarji, vse to zgrajeno po osvobojenju — razbilo je staro enoličnost starih in podrtih streh. Dvignilo se je visoko iznad hišic. A tam, samo nekoliko kilometrov od mesta, iz obširnih razprostrtih ravnin, katere so do nedavnega rodile žito, so se začeli dvigati prvi zidovi nove moderne predilnice bombaža, prvega industrijskega objekta v Štipu, tovarna bo v življenje mesta in ljudi unesla prelom in preporod. Štip se bo spremenil v industrijsko mesto, v središče bombažne industrije cele Makedonije.

Ne bodo več uvažali preje

V Štipu in okolici ni bilo hiše, ki ne bi poznala kolovrata. Ali preje ni imel nobeden. Kupovali so od trgovcev, ki so prinašali izdelke. Zato je zgraditev tovarne, v kateri se bo predeloval bombaž v prejo, industrijska dvorana, v kateri bodo montirani tako imenovani kolovrati za proizvodnjo platna, podobni onim, na katerih so žene dolgo vrsto let tkale, — postala za te ljudi nekaj izrednega. Velike tovarniške dvorane, moderni stroji z električnim pogonom bodo zamenjali male izbe — utrudljivo, dolgo in počasno delo na primitivnih kolovratih.

Tri kilometre od Štipa na poti proti Kočanom je že zgrajeno moderno delavsko naselje z 10 hišami, s 60 dvobitnimi družinskimi stanovanji. Grade se zgradbo za 110 samcev in in tovarniško restavracijo. V parketiranih stanovanjih z vodovodom in kopalnico bodo imeli tekstilni delavci tako udobno življenje, o kakršnem niso niti sanjali. Še to jeseni bodo nad kolonijo in na brdih, ki obkrožajo prostrano ravnino, kjer se dviga tovarna, začeli s pogozdovanjem. Drevesa in grmiči bodo pokrili golino in ukrotili vetrove, ki pihajo od Ovčega polja.

Na priključku 800 m, s katerim se bo bodoča predilnica direktno povežala k normalno progo Štip—Kočane, naporno delajo primitivno. Tam je treba izkopati okrog 13.000 kub. metrov zemlje. Ali kljub težkočam delajo hitro.

Po isti progi se bodo pripeljali za predilnico stroji, ki bodo začeli prihajati že v mesecu februarju prihodnjega leta. Za prvi moment, dokler se popolnoma ne dovrši široka, armirana betonska dvorana predilnice, ki je že v delu, bodo skranili stroje v skladišču prediva v tovarniški zgradbi z 2500 kvadratnimi metri, katero so prvo začeli graditi.

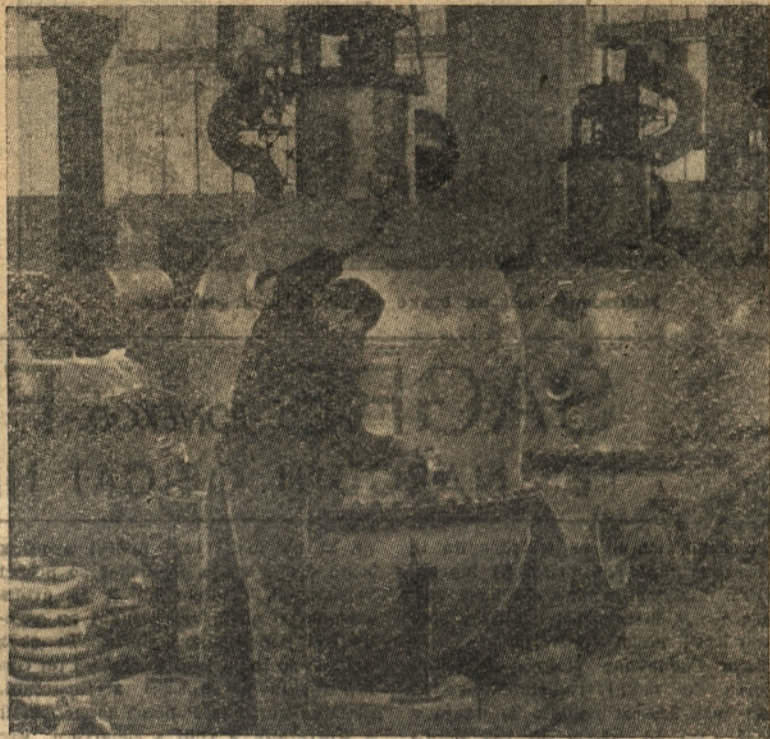
Kapaciteta predilnice v Štipu je preračunana na proizvodnjo bombažnega tkiva vseh krajev Makedonije. Res je, da ta proizvodnja sedaj zостаaja, ker je zainteresiranost za gojenje bombaža nezadostna. Novi plani predvidevajo zmanjšanje površine, na katerih se bo gojil bombaž, a istočasno povečanje pridelave.

Predilnica v Štipu bo imela 40.000 vreten in bo mogla dnevno predelati okrog 20.000 kg surovega bombaža.

V perspektivi prihodnjih petih let bo predilnica v Štipu postal kombinat, v katerem se bo razvijal cel proizvodni proces — od izdelave bombaža pa do bombažne tkanine. Še sedaj, čeprav se šele dvigajo temelji predilnice, se v slovenskih tekstilnih tovarnah uči za tekstilne delavce 80 mladink in mladincev iz Makedonije in Štirje tehniki, ki bodo čez leto dni prevzeli v roke stroje svoje predilnice.

Maršal Tito je v nekem govoru dejal: »Beograd je postal šele sedaj za res glavno mesto vseh Jugoslovancev, mesto, ki ga ljubijo vsi jugoslovanski narodi, saj so zanj prelivali kri sinovi vseh naših narodov.«

Da, iz skupne borbe vseh jugoslovanskih narodov je vstal drugačen Beograd, iz njihovega skupnega ustvarjalnega prizadevanja pa nastaja vsak dan določneje res novi Beograd.

Kot gigant peletnega načrta stoji v Zagrebu, tovarna »Jedinstvo«, ki izdeluje najrazličnejše stroje za jugoslovansko težko industrijo

DRŽAVNO POSESTVIO MARENBERG = LAST delovnega kolektiva

Preteklo soboto zvečer so prevzeli delavci v svojo last guštanjsko železarno, v nedeljo pa poljedelski delavci posestvo Marenberg.

V obnovljenem domu kolektiva so se zbrali ljudje iz Turške vasi, Mislinja, Uršlje gore, Spodnje Vizinge in Marenberga, skratka od povsod, kjer se uspešno razvijajo gospodarstva, ki spadajo pod obsežno last državnega posestva. Poprej hlapci in deklet, mali kočarji in kmetje — so postali solastniki teh stotin hektarov rodovitne zemlje, gozdov in pašnikov.

Sposoben gospodarstvenik — upravnik tovariš Kegl Franjo — je pred poldrugo stotino ljudi razgrnil sliko nastanka in razvoja tega gospodarstva. Jasno je bilo videti, kakšen je bil napredek od leta 1945 do danes. Ze arondacija sama je terjala precejšnje organizacijske sposobnosti; saj so bile parcelice razmetane po vsej dolini in jih je bilo nad 800. Največje začetne težave tega gospodarstva so bile v pomanjkanju večjih in urejenih hlevov in drugih gospodarskih poslopij. Imeli so le malo živine, zato je posestvo trpelo na pomanjkanju hlevskega gnoja.

Ob ustanovitvi je znašala skupna površina posestva 241 ha. Danes meri to gospodarstvo 502 ha, priključilo se je nekaj privatnih kmetijskih gospodarstev — ljudje so videli napredek v skupni obdelavi zemlje — pa tudi pašniki Uršlje gore in zemljišča v Turški vasi in Mislinju so prešli v to lastnino. Poglejmo uspehe v živinoreji. Ob ustanovitvi je bilo v hlevih 19 konj, 87 goved, 72 prašičev, 19 ovac in 140 komadov perutnine. Danes imajo na državnem posestvu Marenberg 27 konj, 174 goved, 845 prašičev, 259 ovac in 432 komadov perutnine. Na vsakih 100 ha je prišlo torej do leta 1948: 7 konj, 40 goved, 35 prašičev in 8 ovc, danes pa se redi na 100 ha kmetijske površine: 8 konj, 43 goved, 210 prašičev in 65 ovac, kar pa seveda še daleč ne predstavlja zadovoljivega stanja. Povečanje proizvodnje mleka je razvidno iz te-

ga, da je oddalo marenberško posestvo v letu 1946 samo 3000 l mleka, dočim ga je oddalo lani 64.000 litrov, letos pa do konca avgusta že nad 50 tisoč litrov. Dana je garancija, da bo doseženih 77.000 litrov planirane oddaje.

Tudi v poljedelstvu so dosegli prav lepe uspehe, čeprav je žito klesala in preneglo orumenela suša, so imeli pri pšenici 19 q hektarskega donosa, pri ozimnem ječmenju 21 q, pri krompirju 230 q, pri njivskem fižolu kot čistem nasadu pa tudi 15 q. Vrtnarstvo pomeni za državno posestvo ob skrbni roki večjega vrtnarja prav lep doprinos. Saj so dosegli pri paradizniku 160 kvintalov hektarskega donosa, pri papriki pa 150 q, zeljaste glave so debele kakor buče in so dale 260 q na hektar. Tudi strnišni posevki niso bili slabi.

Ob takem umnem gospodarstvu ni bilo težko zadostiti tudi obveznim oddajam do skupnosti. Plan oddaje jajc je že koraj dosežen, plan oddaje goveje živine pa že za 63 odstotkov presežen. Šibki pa so pri oddaji pištancev — tu je doseženih le 26 odstotkov letnega plana.

Kratke vesti . . .

TITOGRAĐ — V Titogradu so začeli graditi novo tovarno za montažne hiše. Poleg tega gradijo tudi nov leseni kombinat, ki bo začel z delom v začetku leta 1951.

MARIBOR — V bližini Maribora so začeli graditi moderen leseni kombinat. Les bodo pridobivali v bližnjih gozdovih. V tem kombinatu bo zaposlenih 180 delavcev. Tovarna bo opremljena z najmodernejšimi stroji.

OB 6. OBLETNICI OSVOBODITVE BEOGRADA

Pred leti некоč mi je stari oče pripovedoval o Beogradu: »No, da — res je pisano mesto; vsepovsod silijo na dan ostanki starih, turških, srbskih in avstrijskih utrd, kar pa je novega, se dobro pozna, da je nastalo zaradi koristi bogatašev. Morda je trgovsko živahno — a brez posebne novosti, vedno enako mrtvo. Čaršija se čuti, čaršija! In ga nisem vprašal, kaj hotel s tem reči. Malo pred izbruhom druge svetovne vojne mi je pripovedoval o Beogradu oče. »Veš — mi je rekel — to je značilno čaršijsko mesto. Pisano, a vendar vselej enako in zato mrtvo.« Tudi takrat se nisem dobro razumel, kaj mi je hotel povedati oče, veskakov pa po vsem tem o mestu med Savo in Donavo nisem imel najboljših predstav.

Med vojno sem slišal, da je bil Beograd močno razdejano. Lansko leto pa sem prvič z lastnimi očmi zagledal to srce Balkana — in sem ostrmel! Nikjer ruše-

vin, celoten izgled mesta z živahnim prometom je dajal vtis povsem modernega vlemesta, in kamor sem stopil, kamor sem pogledal — povsod samo življenje! Nove tovarne, šole, parki in igrišča, nove stanovanjske hiše, ki jih urejajo na vseh koncih razvijajočega se glavnega mesta jugoslovanskih narodov, vse to mi je pričalo o velikanski preobrazbi Beograda, ki bo po vseh predvidevanjih v dvajsetih letih že milijonsko mesto. Kakor svetel up se širi onkraj Save proti Zemunu eno samo, velikansko gradilišče — Novi Beograd — že danes ponos nove Jugoslavije.

Bival sem v Beogradu prav v dnevnih obljentice njegove osvoboditve. Mesto je imelo prazničen, naravnost svečan izgled. Med zamolklimi barvami pozne jeseni so se prelivali trakovi trobojnice z rdečo zvezdo, tem znakom življenja. Sončnega popoldneva sem zrl s Kalemegdana na to središče socialistične graditve jugoslovanskih narodov, zamislil sem

PROSLAVA DESELETNICE

PETE DRŽAVNE KONFERENCE KPJ

V Zagrebu bodo 22. t. m. slovesno proslavili deseletnico pete državne konference Komunistične partije Jugoslavije in prve pokrajinske konference KP Hrvatske. Posloplja, v katerih so bili leta 1940 ti zgodovinski dogodki, so spremenjena v muzeje, ki jih bodo odprli na dan proslave. V hiši, kjer je bila prva pokrajinska konferenca KPH, bodo v štirih dvoranah razstavljeni izvorni seznamni delegatov, resolucija, objavljena v »Proleterju«, razni letaki in gradivo iz časa prejšnjih konference, poprška padlih članov CK KPH in drugo.

S pete državne konference KP Jugoslavije so hranjeni referati tovariša Tita, Borisa Kidriča in Vide Tomšičeve, zapisnik konference, seznam delegatov in resolucija. To gradivo bo razstavljeno v dvorani, v kateri je bila 1940. leta konferenca.

se v njegovo nedavno zgodovino — in sem razumel marsikaj, razumel predvsem ljubezen, ki jo čutijo vsi Jugoslovani do tega mesta. Razumel sem, zakaj so za njegovo osvoboditev krvaveli borci jugoslovanske narodno-osvobodilne vojske.

Svobodoljubni Beograd je bil, ki je 27. marca 1941 dal vsem jugoslovanskim poštenjakom in rodoljubom signal za upor proti naklepom takratne izdajalske vlade. Iz Beograda je CK KPJ organiziral splošni ljudski upor proti fašističnim osvajalcem, v Beogradu je bila zgodovinska seja centralnega komiteja iste partije o začetku splošne ljudske vstaje v Jugoslaviji. Beograd je dal številne bore za osvobodilno vojsko in mesto ni klonilo vsa štiri leta trpljenja pod okupatorjem in Nedičevci. Odkrito in podtalno so se Beograščani borili za svobodo. Rvajsetega oktobra 1944 je bilo herojsko mesto slednjič osvobojeno!

Julie

SEDEM DNI PO SVETU

DELO PRAVNEGA ODBORA OZN

Le „s pridržkom“ so kominformistične države podpisale konvencijo o kaznovanju zločina genocida

Sovjetski delegat Morozov je skušal na seji pravnega odbora v govoru, ki je trajal 25 minut, objasniti pravico Sovjetske zveze do pridržkov o večstranskem dogovoru kot znak suverenosti države. Kot argumenta se je poslužil sovjetske pravne literature, v kateri se ima postavljati pridržkov na mednarodne odgovore za moralno. Na koncu je pozval glavno skupščino, da prizna polnoveljnost sovjetske odobritve konvencije.

Sovjetska zveza in skupno z njo Ukrajina, Bela Rusija, CSR in Bolgarija so podpisale konvencijo k pridrž-

kom. Na ta način so se države sovjetskega bloka vzdržale od ene najvažnejših odredb glade uveljavitve in izvajanja mednarodne konvencije o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida. Mnogi krogi v Lake Successu tolmačijo to sovjetsko stališče kot znak, da obstoja v Sovjetski zvezi načrt o preseljevanju nekaterih narodov, a preseljevanje narodov je označeno v konvenciji kot zločin genocida.

Konvencija bo stopila v veljavo 12. januarja 1951, kar je bilo določeno, da bo začela veljati 90 dni po predložitvi dvajsete ratifikacije.

položaj lahko privede do nevarnosti mednarodno sodelovanje, če bodo posamezne države same pristojne, da odločajo o svojih pridržkih, se ne bodo več upoštevale potrebe mednarodnega sodelovanja, pač pa se bodo države ravnale po svojih potrebah.

Poudarjajoč nato, da se uveljavitev mednarodne konvencije o genocidiju odlaga že skoraj dve leti, je Bartoš zaključil: »Jugoslovanska delegacija poudarja dolžnost glavne skupščine, da določi pravila za mednarodno sodelovanje na tem področju. To je nujno vprašanje, kjer gre za uveljavitev ene od onih konvencij, ki so sklenjene v okvirju združenih narodov in ki kažejo napredek mednarodne skupnosti. Vsako odlašanje rešitve tega vprašanja predstavlja zapreko za napredek. Prišel je skrajni trenutek, da se konvencija genocidija oživoči in da se pokaže na one, ki skušajo preprečiti in odgoditi izvrševanje obveznosti do človeštva.«

Izjave jugoslovanskega delegata dr. Bartoša

SKRAJNI ČAS JE DA POKAŽEMO NA ONE KI SKUŠAJO PREPREČITI IN ODGODITI OBVEZNOSTI DO ČLOVEŠTA

Jugoslovanski delegat dr. M. Bartoš je v pravem odboru OZN zahteval, naj se nujno reši vprašanje pridržkov, ki so jih posamezne države izrekle nad že zaključenim, besedilom konvencije o preprečitvi zločina genocida, da bi ta konvencija čim prej stopila v veljavo.

Ker so nekatere države podpisale to izjavo s pridržki, se je glavni tajnik OZN Trygve Lie obrnil na glavno skupščino z vprašanjem, ali je treba imeti polnomočne tiste podpise o pristopitvi in odobritvi te konvencije, ki so postavljeni s pridržki, ki niso v besedilu konvencije. Sovjetska zveza, Bela Rusija, Ukrajina, CSR in Bolgarija so na primer podpisale konvencijo, ne priznavajoč ene najvažnejših odredb, s katero se določa pristojnost mednarodnega razsodišča glede tolmačenja in izživanja te konvencije.

Podarjajoč, da vodi samovoljno postavljanje teh pridržkov na mednarodne konvencije do neenakosti držav podpisnic, je Bartoš izjavil: »Ta

S KOREJSKEGA BOJIŠČA

Ameriške in užnokorejske sile dosegle predmestja PIONGJANGA

Na korejski fronti se tudi dogodki vrtijo z neverjetno naglico. Američani in južni Korejci, ki so bili v torek 65 km pred Pjongjansom, so že v četrtek zjutraj dosegli predmestja glavnega mesta severne Koreje Pyongyanga. Severni Korejci se že umikajo iz mesta in so v njem pustili le del vojaštva, ki bo vzdrževal poulične boje.

Letaštvo pa napada umikajoče se severnokorejske kolone.

Dopisniki ANSE poročajo, da so sile OZN dosegle predmestja Pyongyanga. Ameriški in britanski oddelki so se srečali pred mestom z južnimi Korejci, ki so napredovali z vzhoda. Radijska oddajna postaja v mestu je nehala oddajati takoj zatem, ko so prve

čete južnokorejskih in ameriških vojakov prišle v mesto. Zadnjikrat je radio pozval meščane, naj se z orožjem v roki uprejo napadalcu, ki je vdrl v mesto. Glavnina garnizije se skuša rešiti proti vzhodu in nič ni znano o umikajočih se kolonah, samo to, da jih letaštvo stalno napada.

Reuter pa poroča, da so v Pyongyangu in v okolici bili hudi boji. Na nekaterih točkah so se severni pogumno in junaško borili kljub sovražnikovi premoči.

Poročilo Mac Arthurjevega glavnega stana pravi, da so bile države članice OZN zajete v zadnjih 24 urah 5.000 ujetnikov in da se je s tem število ujetnikov povečalo na 70.000. Daleje pravi poročilo, da so zavezniške sile zasedle važna središča Hæju, Sarivon in Hangju. Južnokorejski oddelki pa vkorakali v mestih Hamhung in Hungnan na vzhodu. Divizija Kapitol pa je 18. prekorčila 40. vzporednik 8 milj severno od Hamhunga in prodira proti severu.

Jutranje poročilo glavnega štaba severnokorejske vojske pravi, da na področju Janšjona skuša sovražnik vdreti v severnokorejske obrambne položaje in prodreti proti severu. Severno od Janšjona so oddelki severnih zapletenih hude boje s sovražnikom, kateremu povzročajo resne izgube.

Treba pa je omeniti med drugim, da poročila, ki prihajajo, niso popolnoma točna, ker radio Pusan pretirava tudi preveč iz zmagovalja. Dejstvo je, da so sile, ki so ostale v mestu in

ZADNJEGA TEDNA

preokretnico politike zapadnih zaveznikov v odnosu do Nemčije, Japonske in Italije. Če pa se poglobimo bolj ugotovili, da ta politika ni doživela nobene spremembe, kajti Nemčija ni nikoli predstavljala nevarnosti za kapitalistični svet kot fašistična dežela, temveč nasprotno, kod taka je bila kvetjemu predstraža v borbi proti svetovnemu delavskemu gibanju. Odločilna nasprotja med ZDA in Nemčijo so izhajala le iz dejstva, da je bila Nemčija po modernih tehničnih napravah edini resni konkurent ZDA v kapitalističnem svetu, po tempu razvoja znanosti in tehnike pa jih je že prekašala. Bilo je torej jasno, da bi v doglednem času postala Nemčija prva in lust. ijska država kapitalističnega sveta. Ameriški in drugi monopoli so se počutili neposredno ogrožen in to je bilo odločilno, da so se zapadne »demokracije« spravile v drugi svetovni vojni nad Nemčijo. Torej pravi smoter te vojne ni bil uničenje fašističnih dežel, temveč izločitev nevarnega konkurenta in izropanje bogate nemške tehnike. Danes ko je Nemčija oropana prednosti svoje tehnike in imajo Amerikanci, Angleži in Francozi vpogled v katerokoli njeno tovarno je tista Nemčija, ki je predstavljala nevarnost za kapitalistični svet popolnoma na fleh in brez moči. Torej nastali so pogoji za obnovo nemškega ustroja, to je fašistične predstraže kapitalističnega sveta v osrčju Evrope.

Nasprotja med ZDA in francijo, ki so se pokazala pri razpravljanju o oborožitvi Zapadne Nemčije na zadnjem sestanku Sveta Atlantskega pakta ni nič drugega kod diplomatska farsa — prah v oči širokim ljudskim množicam zapadno Evropskih držav, ki se še dobro spominjajo dejstev iz preteklosti, ko jim je fašistična Nemčija povzročila toliko zla. Schuman nikakor ne misli resno nasprotovati oborožitvi Zapadne Nemčije, njegovo navidezno kolebanje je kvetjemu iskanje zakulisnih poti za vključiti Zahodno Nemčijo v »Zahodnoevropski obrambni sistem«. Izgleda da so take poti že našli in je danes oborožitev Zapadne Nemčije že stvarnost. Miroljubni svet je bil prepričan, da bodo zveriske metode vojskovanja s porazom italijanskega, nemškega in japonskega fašizma za vedno izginile, in sprejema z največjim ogorčenjem vesti o medsebojnem obdolževanju zaradi barbarskega ravnanja z vojnimi ujetniki in civilnim prebivalstvom v Koreji.

se cenijo na nekaj tisoč, dobro organizirane in se bojujejo celo s pomočjo tankov. Torej ni nič čudnega, če se bodo boji zavlekli morda bolj kakor v Seulu. Z druge strani pa poročajo iz Tokia, da je radio Pjongyang zopet začel oddajati in pravi, da se sile OZN približujejo mestu z jugovzhoda in skušajo 55 milj južno od Pyongyanga prodreti v obrambno črto.

Potek vojne v Indokini

Francoske čete doživljajo poraz za porazom

Dogodki v Indokini se v zadnjih dneh razvijajo z neverjetno naglico in v svetu se ne govori več o partizanski borbi, temveč pravi frontalni vojni, ki jo vodi nad trideset tisoč Ho Ci Minhovih vojakov za svobodo Vietnama. Francoske trdnjave ob kitajski meji padajo druga za drugo v roke Ho Ci Minhovih čet. Dne 18. tega meseca so francoske čete evakuirale še trdnjavo Dongdang, ki leži 100 milj severno od Hanoja in 10 milj severno od Langsona. Langson je zadnja trdnjava, ki je ostala v rokah Francozov ob Kitajski meji, toda lahko se zgodi, da bodo morale še to v kratkem zapustiti. Prebivalstvo, ki ga je bilo okoli 15.000, so evakuirali. Na severnem področju Tokina pa so proglasili obsedno stanje. Francoske

oblasti poročajo, da so povečali varnostno službo v Hanoju in drugih krajih v Tonkinu. Sedaj, ko je Dongdang padel, bo morala igrati trdnjava Langson odločilno vlogo v nadaljnjih bojih. Pred dnevi so francoska letala začela odvažati francoske ranjence z letališča Tatke, ki je že v rokah Ho Ci Minhovih čet, vendar pa sta obe stranki priznali nevtralnost letališča, dokler ne bodo odpeljali vseh francoskih ranjencev.

Partizani v neosvobojenih področjih pa postajajo vsak dan drznejši in razvijajo svojo delavnost celo v predmestjih Hanoja. Ob Delti Rdeče reke so tudi hudi boji s partizani. Partizani imajo tako obveščevalno mrežo, da izvedo za vsak premik in smer francoskih čet takoj, ko zapustijo ka-

sarne. Za francosko letaštvo pa so težko možne operacije, ker dežela ni kartografsko izmerjena. To škoduje seveda tudi francoskim četam, ki se včasih celo izgubijo in padejo v roke partizanom.

Porazi francoskih kolonialnih čet so močno zaskrbeli francoske, predvsem pa ameriške politične kroge, ki hočejo za vsako ceno ohraniti svoje strateške in gospodarske položaje v Aziji. Zato so se seveda pospešila pogajanja o francoskem oboroževanju in je bila seveda v ta namen nakazana Franciji ogromna vsota. Poročilo, izdano ob koncu pogajanj, pravi, da bo dobila Francija največji del vsote, ki je namenjen za oboroževanje Zapadne Evrope. ZDA so takoj nakazale 200 milijonov dolarjev. Dan za tem pa so ameriški uradni krogi sporočili, da pripravljajo načrt, da bi Franciji in Indokini nakazali do konca junija leta 1951 2.675.000.000 dolarjev od skupne vsote 5 milijard dolarjev, ki so bili namenjeni vsej zapadni Evropi.

VIETNAM

na bogastva so izkoriščali francoski monopoli.

Osvobodilno gibanje proti japonskim okupatorjem

Vietnamska republika je nastala po zlomu francoske kolonialne sile v drugi svetovni vojni. Tedaj so Japonci zasedli Indokino, ne da bi zadeli na večji odpor. Že v juniju 1941 so Japonci zagospodarili vsež deželi in začeli brezobzirno ropati naravna bogastva. Gospodarsko izkoriščanje in politično preganjanje je združilo napredne sile v Vietnamu, ki so organizirale osvobodilno gibanje — edini resni odpor proti fašizmu v jugovzhodni Aziji. Pod vodstvom Ho Ci Minha je bilo na pomlad leta 1945 osvobojenih že 6 oblasti.

Po japonski kapitulaciji so partiza-

ni odstranili lutkovno pro-japonsko vlado in 19. avgusta 1945 razglasili sveobodno demokratično republiko z državnim predsednikom Ho Ci Minh. Ljudska skupščina je v novembru 1946. leta sprejela ustavo, v kateri je rečeno, da je Vietnam demokratična in nedeljiva republika s priključitvijo Košišine, Tonkin in Anama.

Neodvisna vietnamska republika ni šla v račun francoskih kolonizatorjev. Tudi ni bilo vseč Veliki Britaniji, ker je njena samostojnost vplivala na borbo za neodvisnost v Burmi in drugih britanskih kolonijah. S podporo Angležev se je v Sajgonu jzkrcal francoski ekspedicijski korpus, po nekaj mesecih pa je dovilil Čangkajske francoskim četam prehod čez kitajsko ozemlje v Indokino.

DEŽELA IMPERIALISTIČNIH SPLETK

Borba vietnamskega ljudstva proti francoskemu imperializmu

Tako se je v tej deželi začela vojna med vietnamskimi rodoljubi in tujimi kolonizatorji s pomočjo domačega lutkovnega kralja Baodaja. Francoski imperialisti so se poslužili v tej borbi tudi »razoroženih« japonskih oddelkov. Toda vse te tuje sile niso mogle zatreti odpora vietnamskega ljudstva. Francoska vlada je bila prisiljena (v marecu 1946) k novim pogajanjem s Ho Ci Minhom, s katerim je sklenila začasen sporazum. V tem sporazumu je bilo rečeno, da francoska vlada priznava vietnamsko republiko kot neodvisno državo v sestavu indokineške federacije in francoske unije. Kmalu po podpisu tega spora-

zuma so se obnovili oboroženi spopadi, ki trajajo že peto leto in stanejo Francijo milijon dolarjev na dan poleg 120.000 mrtvih in 15.000 ujetnikov. V teh petih letih se je Francozom z muko posrečilo zavzeti večja mesta, čeprav sega njihova oblast marsikje komaj do predmestij.

Planjave so operativno območje partizanov. Tako se razteza pri Sajgonu ravna poljana z mnogimi rečnimi rokavi, med katerimi so močvirna riževa polja. Tam je glavni stan južno-vietnamske vojske. Tam so tudi naselelja, bolnišnice in orožarne. Ker dežela ni kartografsko izmerjena in ker jo delijo deset tisoči prekopov, ki jih pokrivajo košate palme, so bili doslej napadi francoskih letal brezuspešni. Sleherni vojaški oddelek, poslan iz Sajgona, zaide v praznino, kajti partizani so natančno poučeni po svojih obveščevalcih o vseh gibanjih francoskih enot od trenutka, ko zapustijo vojašnico.

NAŠ KULTURNI KOTIČEK

Na teden slovenske kulture se moramo skrbno pripraviti

Z zadovoljstvom so sprejeli slovenski ljudje v Istri vest, da bo od 22. novembra do 30. novembra »Teden slovenske kulture«. Čuli bomo naše pevske zborke iz Smarij, Cezarjev, Pomijana, Kort itd., ki nam bodo peli našo lepo slovensko narodno pesem. Zato pa se ti pevski zbori že sedaj pripravljajo. Se dober mesec časa imajo, zato morajo skrbno izbrati pesmi, ki jih bodo peli. Pevci bodo gotovo ob večerih prišli na vaje, čeprav je naporno in zamudno, toda uspeh ob prvem nastopu bo kronal njihov trud in delo.

Pa naše dramske družine? Precej jih imamo. Tudi te nas bodo gotovo presenetile. Omenimo naj le, da je še čas, da nekatere spremene svoj spored, da bodo prikazovale dela slovenskih umetnikov in tako, da bomo lahko rekli, da je res teden pristoje slovenske kulture. Če bodo izbrale tudi kako tuje delo, pa je pri tem važno podajanje. Zato naj tudi našim domačim igralcem ne bo žal, če zamudijo kako uro več. Uspeh jim bo poplačal trud. Dekanska dramska družina bo nastopila s šalivko »Lovorjev venec«, kortezanska z »Raztrgancij«, na spo-

redu pa so tudi nastopi ostalih dramskih družin. Predvsem so na sporedu kratke komedije.

Na »Teden slovenske kulture« se moramo skrbno pripraviti in to pripravljajo ni samo stvar naših prosvetnih društev in okrajne prosvete, ampak stvar vseh naših množičnih organizacij, ASIZZ, SIAU in ZAM, ki morajo pomagati prosvetnim društvom. Uspeh tedna naj bo vsem pri sreči! Vsak Slovenec mora sodelovati in pomagati!

Prosvetna društva naj priredijo tudi že pred tednom kulturne prireditve, da bodo izvedeli za oceno in ljudsko mnenje pred nastopom. Te prireditve naj tudi materialno pomagajo našim društvom pred glavno izkušnjo. Izkušnja prireditve, ki jih organizira prosvetno društvo, se mora uporabiti v društveno korist in ne v kake druge namene.

Dekanska folklorna skupina se vneto pripravlja na naš veliki kulturni dogodek z istrskimi narodnimi plesi; skupini iz Marezig in Koštabone pa sta menda zaspali. Morali bi se zbuditi iz sna- Narodne noše dobijo pri naših starih ženicah. Za ples pa ni

treba nikakih učiteljev, ker se naši starčki še dobro spominjajo, kako so nekoč plesali.

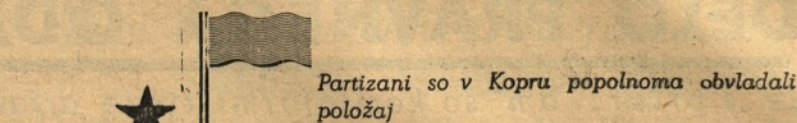
Le s sodelovanjem vsega slovenskega ljudstva bo naš prvi kulturni teden pokazal pravo podobo slovenske Istre.

Ustanovitev Zgodovinskega društva za Istrsko okrožje

Zgodovinarji v Istrskem okrožju se resno pripravljajo na ustanovitev Zgodovinskega društva, ki bo delovalo v sklopu bodoče Zveze kulturnih delavcev. Naše okrožje je bogato na zgodovinskih spomenikih, ima za seboj bogato zgodovino, v kateri imajo svoj delež vse narodnosti, ki živijo na tem ozemlju. Naloga zgodovinarjev je, da našo zgodovino temeljito razčistijo ter tako obogatijo znanost ter s svoje strani doprinejajo k dviganju delovnega ljudstva v borbi za utrditev svoje oblasti ter gradnjo socializma. Zgodovinsko društvo priteguje v svojo dejavnost vse izobražene treh narodnosti, ki so pripravljene, da na tem področju doprinašajo k dviganju napredka.

Ustanovni sestanek Zgodovinskega društva bo 22. t. m. ob 8. uri v Portorožu, v vili »Felicitas«.

Pripravljajni odbor.

Partizani so v Koprju popolnoma obvladali položaj

DOGODKI, KI SO SE VRSTILI NA NAŠIH TLEH PO RAZPADU ITALIJE

V Koprju je bil do tedaj zaprt tudi profesor ljubljanske univerze dr. Kanoni, ki je takoj stopil med nas in sprejel funkcijo bataljonskega sanitetnega referenta, in tovariš Imko, tudi zdravnik iz Ljubljane, ki je kot aktivist in partizanski zdravnik ostal med našimi ljudmi do osvoboditve.

Kriminalci vseh vrst iz vseh krajev Italije, ki so bili zaprti zraven političnih pripornikov, so bili izpuščeni pod pogojem, da takoj zapustijo osvobojeno ozemlje.

Tiste dni je bilo videti, da so doseženi uspehi opijanili razposajeno množico. Nekateri ljudje se niso zavedali, da si nismo še izbojevali dokončne zmage in to je privedlo do primerov dezorganizacije, anarhičnih izpadov in celo do individualnega obračunavanja. Proti takim primerom je partizansko vodstvo strogo postopalo, obenem pa je neprestano opozarjalo ljudstvo, da vojne še ni konec. Treba se je bilo pripravljati na težke preizkušnje, zato so bili ostro obsojeni znaki nediscipline v partizanskih vrstah in izven njih.

Ob prihodu partizanov so bile koprške ulice popolnoma prazne. Razen posameznih antifašistov, ki so z navdušenjem pričakali partizane in se jim takoj pridružili, se je prestrašeno prebivalstvo tega fašističnega gnezda poskrilo, ni se hotelo srečati z vojsko ljudstva, na katerega se je naučilo v fašistični šoli gledati z viška in zaničevanjem. Zaprti v kletih so fašistično nastrojeno krogi tega zloglasnega središča mučiteljev in tlačiteljev našega ljudstva trepetajoči pričakovali zasluženo kazen. Gotovo so, zavedajoči se zla, ki so ga povzročili ljudstvu, kateremu so bili v tem trenutku puščeni na milost in nemilost, med seboj opravičevali eventualna nesoglasja.

Za rednimi četami partizanov so prihajale tiste dni v Koper z različnimi nameni oborožene skupine ljudi iz vseh strani našega podeželja, ki niso bile redno vključene v partizanske vrste. Toda partizanski oddelki so popolnoma obvladali položaj in tako prepredili na veliko začudenje samih Koprčanov vsak nered in medsebojna obračunavanja.

Ko so Koprčani zapazili korektno zadržanje partizanov, so začeli odpirati okna in se počasi spuščati tudi na ulico. Ze drugi dan je na stolne prebivalcev prostovoljno pomagalo partizanom prazniti skladišča zaporov.

Za časa prisotnosti naših čet je bil v Koprju sklican tudi sestanek lokalnih antifašistov. Treba je bilo tu postaviti osnovo za to, kar je bilo v vseh ostalih krajih Istre že stvarnost. Pripraviti je bilo treba teren za ustanovitev narodnega osvobodilnega odbora, bodočega organa ljudske oblasti. Na tem sestanku je bilo sklenjeno, da natisnemo lepake, ki bodo pozivali ljudstvo na množično zborovanje, na katerem bodo Koprčani povedali, kaj hočejo in izbirali iz svojih predstavnikov, ki jih bodo vodili v nadaljnji borbi do končne zmage nad fašizmom.

Med tem ko je pri nas ljudstvo prevzemalo oblast v svoje roke in ustvarjalo svoje narodnoosvobodilno vojsko, so se vrstili v sosednji Italiji povsem drugačni dogodki. Naši fantje, ki so se vračali iz italijanske vojske, so prinašali presenetljive novice. Do tedaj številčno skoraj nevidne nemške edince so stopile v akcijo, desettine Nemcev so po raznih mestih Italije osvajale vojašnice, v katerih se je nahajalo na tisoče do zob oboroženih italijanskih vojakov. Del teh ljudi so odpemili v nemška koncentracijska taborišča, del pa so jih vključili v svoj vojni ustroj.

(Se nadaljuje)

Slovinci v Piranu v starih časih

Slovinci se niso naselili v Piranu šele včeraj in jih semkaj ni pripeljala niti Avstrija. Take bojke o Slovencih, ki so jih skuhalo italijanski iredentisti, se razblinijo takoj v prah, čim razgrnemo liste piranske zgodovine.

V okviru mestne uprave v Piranu so zavzemali v XII. in XIII. stoletju zelo visoke položaje piranski meščani iz rodovine Menislav. Med podpisniki listine iz leta 1263 je dominus Meneclavus celo na prvem mestu. Ta družina je dala Piranu celo vrsto mož, ki so se celo izkazali s svojo dejavnostjo v korist mestnega prebivalstva. Vendar pa Menislavi niso bili edini Slovenci. Velik ugled je uživala tudi družina Mirec (Mirče), ki se prav tako omenja. Podpihovalec italijanskega iredentizma ter v nekaterih krogih toliko oboževani »objektivni« zgodovinar Kandier je lepo slovensko ime, ki se v zgodovinskih listinah glasi »Menesclabus« ali pa »Menesclavus« enostavno prevedel v Menaschlavi, kar naj bi pomenilo isto kakor gonjač sužnjevi (glej Codice Diplomatice Istriane, I.). Stareslovansko osebno ime Menislav se ne pojavlja le v Piranu, bilo je na primer močno razširjeno tudi v Pulju, kjer najdemo Menislave med člani mestnega sveta. V neki listini o podelitvi zemlje samostanu sv. Mihaela v Pulju leta 1069 najdemo med podpisniki že zopet Menislava. Navedeno osebno ime je bilo zelo udomačeno tudi v Trstu. Listina iz leta 1276 govori o lastniku mлина v Zavljah, ki mu je bilo ime Gerold, ki je bil sin pokojnega Menislava. Tam v bližini je bil še drug mlin, ki je bil last Henrika ter Crnigoja. Listina iz leta 1251 govori o zemlji Menislava ob obali pri Sv. Andreju v Trstu, ki mu je bilo prav tako ime Menislav.

Tudi v Piranu se je dogodilo, da so Italijani v svoje narečje sprejeli precej slovenskih besed. Iz spiska dohodkov mestne občine v XVI. stoletju je razvidno, da so precej donasale stojnice obrtnikov ter branjev, ki so morale plačevati davek. Za stojnice se v spisku navaja beseda »stojba«. Prav

gotovo ni potrebno dokazovati, da ta beseda ni italijanska. V spisku proizvodov, ki so jih prodajali v Piranu, se navaja tudi »sclavina«, vrsta tekstila, ki so ga proizvajali slovenski prebivalci v mestu ter okolici. Naveli smo za sedaj le nekaj skromnih podatkov. Pozneje se bomo k temu vprašanju še vračali.

Kulturne drobtinice iz zapadnega sveta

Pesniški uspehi v zapadni Evropi.

Največ pripomore pesnikom k slavi v Zapadni Evropi Pulitzejeva nagrada, ki je nastala v Angliji. Tako so razprodali 8.500 izvodov pesniške zbirke W. H. Audena »The Age of Anxiety«, ki je bila nagrajena s to nagrado leta 1948. Listi navajajo, da je to eden največjih uspehov. V Ameriki pa so navajali kot uspeh tudi razprodajo 3000 izvodov zbirke Petra Voerecksa »Terror and Decorum«. Če pomislimo, da je Amerikancev okoli 150 krat več kot Slovencev in primerjamo naše izdaje, ki so navadno vse po 3000 in veno, da smo dokupili nad 100.000 izvodov Gregorčičevih pesmi, se nam ustvari jasna slika, kakšne uspehe doživljajo pesniki v Zapadni Evropi.

Tudi kultura...?

Vsega sita gospoda v Parizu si je ustanovila Društvo prijateljev mačk in je začela izdajati revijo, ki se bo bavila predvsem s »problemi« mačk. Tudi »kultura«?

Kuga v zgodovini

Naši brajci so gotovo že slišali, da so miši največji raznašalci kuge. Zanimivo je, da to znanstveno ugotovitev potrjuje govornica preprostega ljudstva v neakterih deželah. V Yunanu pravijo kugi »mišja bolezen«. Tako mišjenjenje najdemo tudi v antični zgodovini in tudi v dobi, ko se je kuga razpasla. V starem Egiptu je bila miš simbol kuge; v Tebah je imej bog uničevanja miš v rokav. V Bibliji pa je zapisano, da je angel uničevanja uničil v eni sami noči 185.000 Asircev. Ta pripovedka pa je pri Egipčanih drugačna in pravi, da so se morali Asirci hitro unakniti, ker je Fla, bog uničevanja poslal nanje vojsko miši. Angel uničenja ni torej v Bibliji nič drugega kot miš — nosilec kuge.

Istrske narodne pesmi

Kar se nam je pesmi ohranilo, vse pričajo, da so znali naši predniki tudi peti svoje ljudske pesmi. Se mnogo je teh pesmi med našim ljudstvom, toda treba jih je najti, zbrati, da se bo v naših ljudeh utrdila zavest, da smo bili kljub krivičnim mejam trdno povezani z našo narodno pesmijo in pravljico z našo domovino Slovenijo.

Ob porokah so naši predniki navadno peli kratko pesmico:

Stire gocē god'jo,
stire tronb'tajo;
našo mlado novico,
h nèn u vas paljajo-

Zabavno otroško pesem o komarju in muhi še danes takole pejejo:

Kumar 'no muha pēše,
d' s' zemlja trese.
Kumar s' je ubrno,
tri lonce z lahtom zvrno,
muha poskočila,
tri pode polomila-

Ob dežovih pa se še danes naši otroci zabavajo z lepo pesmico:

Pade, pade daž,
d' bo raso frmanton,
d' bojo jēlē vutročiče,
d' bojo site ku patašičel

Pesmica, ki pa je skoraj vedno na ustih naših otrok, je kratka smešnica:

Sonce seje,
dež kopā,
naša mačka,
tēra dva vuzā.

NOVE KNJIGE IN REVIIJE

KOMUNIST: Glasilo Centralnega komiteja KPJ. Leto V. St. 4-5 Ljubljana 1950; Mimi Malenšek-Konič: KOVINARJI. Roman Ljubljana 1950. str.

ni 314; GOETHE J. W. Pesmi. Izdano za dvestoletnico rojstva. Uredil Fran Albrecht. Izdala DZS Ljubljana 1950. Z Goethejevimi risbami. Strani 296. TAYLOR CADDWEL: Dinastija smrti. Roman v dveh knjigah. Prevedla Mira Pucova. Izdala DZS v Ljubljani 1950. Strani 520 in 414.

Rozkin praznik

Leta so tekla. Rozika je dorasla. Prišla je vojna in šla mimo nje. Slišala je o partizanih, slišala o ustaših in četnikih, toda več kot toliko nikdar ni zvedela. Gospodar je imel tajne posle z Nemci, za partizane pa ni maral. Ko je prišla osvoboditev, je hotel čez mejo, a so mu v obmejnih hostah skriti partizani prekrizali pot in obračunali z njim. Tako je kmetija, na kateri je Rozika preživljala svoje detinstvo in svojo mladost, ostala brez gospodarja. »Kam sedaj« se je vpraševala Rozika. »V tovarno!« To je bila njena prva misel. A skupno z njo se je oglasilo: »Kaj boš v tovarni. Saj ne znaš delati pri velikih strojih. Ti si dekla, kmetica...« Toda kljub temu glasu, ki ji je jemal pogum in manjšal samozavest, jo ta misel ni zapustila. Srečala se je s starim Martinom, ki je dorastel in ostarel pri stroju, in ga vprašala za svet. »Tak

pojdi, deklet, tam je zate kruh. Ko sem jaz delal, je bilo drugače. Eh, kako so nas pestili. A kaj sem hotel. Družina in otroci so zahtevali, da sem ostal, čeprav bi jim, tem mogotcem, najrajši zdobil tovarno v prah. Delavcem je danes drugače. Ne stradajo kruha, ne oni in ne deca.« Tako je bil Martin prvi, ki je spremil Roziko prvi dan v tovarno.

Zdaj je bila Rozika delavka v tekstilni tovarni. Pridna in vestna, točna kot ura je vsak dan zasedla svoje mesto pri velikem stroju in ga zapuščala pozno v noč.

Ko so prvič proglasili v tovarni udarnice, je bila Rozika med njimi. Tudi drugi in tretji ni manjkala. Vsi so se že navadili na to, da je bila ona vsakokrat zнова proglašena za udarnico. Ko so med najboljše de-

lavke delili medalje dela, je bila tudi med temi Rozika. Ni pa bilo samo delo v tovarni njena edina skrb. Pridna je bila tudi v sindikatu in dobra članica tudi v partijski organizaciji. Vsi, ki se jim je v začetku zdela Rozika odljudna in so celo trdili, da je zahrbtna, so sedaj radi priznavali svojo zmotno in se z njo celo spoprijateljili.

Ni bil več daleč dan, ko so ji tovariši hoteli izkazati svojo hvalečnost in zaupanje. Ze dolgo so se pripravljali, da bodo izpolnili davno željo in cilj proletariata — da bodo končno sprejeli tovarno v svoje roke. Izvolili so delavski svet. Med najboljšimi je bila tudi Rozika. V grlu jo je nekaj stiskalo, da ni mogla iz sebe izdati nobene besede, samo najbližjo tovarišico je stisnila za roko, da je ta skoraj zakričala od bolečine.

Rozika je doživela svoj praznik, svoj veliki dan, ona, sirota, ki je nekoč mislila, da bo vse življenje ostala pri kravah in ovcah, vse življenje dekla bogatega kmeta Kuraja.

(Konec)

NAŠIM KMETOVALCEM

Jesenska setev je pred nami

Zvišanje kmetijske proizvodnje ni lahka in enostavna stvar. Eden izmed pogojev za njen dvig je pravočasna in pravilna obdelava zemlje. To delo morajo upoštevati naši napredni kmetje in KOZ.

Jesenska setev je na pragu. Kmalu bo delovni kmet izročil materi zemlji seme, od katerega bo pričakoval pridelok. Kakšen bo, je v precejšnji meri odvisno od kmeta, samega, zato ne bo odveč, če se zaustavimo pri tem vprašanju in analiziramo plan setve.

Preorajmo zemljišče pravočasno

Predvsem mora biti zemljišče za jesensko setev pravočasno pripravljeno. Odlasati oranje na poslednji čas pomeni prepustiti pravi čas setve vremenskim razmeram in oddati vajeti iz rok. Zato je potrebno, da se KLO ozirajo na terenske razmere in v dogovoru z masovnimi organizacijami, KOZ in posameznimi kmeti postavijo rok, do katerega mora biti pripravljeno zemljišče za jesensko setev. Njive, ki so že bile globoko preorane, moramo ponovno plitvo preorati in take morajo čakati kot pogrnjena miza na setev.

Po našem setvenem planu zavzema prvo mesto v jesenski setvi vzemljitev žitaric, predvsem pšenice. Setvena površina žitaric je bila letos nekaj zmanjšana na račun donosnejših kultur. Pri tem pa vendar lahko dosežemo in presežemo proizvodni plan, če se bomo le držali spodaj navedenih agrotehničnih ukrepov.

Kljub hudi suši smo dosegli pri pšenici letos lepe hektarske donose. Kmetje in naše KOZ so lahko dosegle te donose, ker so se držale nasvetov in navodil kmetijskih odsekov, predvsem pa, ker so spoznali, da moramo sami

Mehanično zatiranje oljčne mušice

vsem kmetom, KLO, MLO

Zaradi nezadostnega zatiranja se je oljčna mušica zelo razširila in ponekod napadla nad 75 % oljčnega pridelka. Ker je oljčna mušica z razvojem v tem letu končala, je za letos zatiranje z zaščitnimi sredstvi nemogoče. Potrebno pa bo dosledno izvršiti mehanično, da preprečimo, oziroma omejimo razvoj oljčne mušice v prihodnjem letu. V ta namen vam dajemo tale navodila:

1. Obiranje oljčnega pridelka bo potrebno vršiti dvakrat. Predčasno je treba pobrati vse napadene plodove pa naj si bo na drevesu ali pod njim. Pobratiti je treba tudi take plodove, ki niso godni za proizvodnjo olja. Take plodove moramo politi z vrelo vodo. Se bolje je, da jih prekuhamo, ker bomo le tako gotovo uničili bube ali ličinke oljčne mušice, ki se bo v plodu nahajala. Predčasno moramo napadene plodove pobirati, ker ti hitreje dozorevajo; če bi čakali, da bi jih pobirali skupaj z drugim pridelkom, bi ti plodovi že segnili in ne bi dobili niti minimalnega pridelka. Predvsem pa moramo pobirati ločeno in predčasno, da uničimo zalogo oljčne mušice.

2. Pridelke olja iz napadenih plodov je kvaliteto manj vreden. Zaradi tega ne smemo vršiti prešanja skupaj, temveč vsako posebej, drugače se bo ves pridelok pokvaril. Pridelke, ki ni napaden, pa bomo pobirali normalno, ko bo popolnoma dozorel.

3. Kmetijski referenti pri KLO in MLO morajo skrbeti, da bo ves napadeni pridelok pobran, kajti le na ta način bo naša akcija uspešna.

4. Velikanska škoda, ki jo bomo utrpeli letos zaradi nepravilnega in površnega zatiranja najnevarnejšega

KMETJE!

Čitajte in širite

«Istrski tednik»

PRIPRAVIMO ZEMLJO IN SEME

doma pridelati naš vsakdanji kruh.

Na letošnji gospodarski razstavi smo imeli priložnost spoznati v kmetijskem oddelku, kaj moramo ukreniti, če hočemo dvigniti hektarske donose. Velika večina kmetov si je to razstavo ogledala. Ne bo pa odveč, če se z besedo povemo tisto, kar je bilo na razstavi predočeno.

Vsakemu naprednemu kmetovalcu je znano, da zahteva pšenica čisto brezplevelno tlo in zato mora v plodoredu slediti okopavinam (koruza, krompir, grah). Izvrstno uspeva po detelji in karnatki ali rdeči detelji. Te kulture zapustijo čisto tlo, le da mora biti zemlja, kakor je bilo na razstavi prikazano, takoj globoko in pravočasno preorana. Pri umnem kmetijsstvu moramo zemljo pred setvijo pšenice trikrat preorati. Pri nas pa v večini primerov čakamo na zadnje dni in preorjemo njivo tik pred setvijo.

Na razstavi smo videli glavne vrste pšenice: mentana, virgilio, gentil rosso in ausonia. Najbolj se je do sedaj obnesla zgodnja mentana. Ta dozori še pred ostalimi in se laže izogne škodljivemu vplivu suše. To je dejstvo, ki ga morajo kmetje zelo upoštevati.

Seme mora biti dobro razvito in čisto; zato, ga moramo pred setvijo očistiti s posebnimi stroji, s tako imenovanimi »trierji«. Na gospodarski razstavi smo imeli priložnost videti te stroje jugoslovanske produkcije. Na-

Pri setvi s strojem prihranimo 20-30 kg semena na ha

Ko je njiva pripravljena in pognojena, moramo gledati, da seme spravimo čim smotrnejše v zemljo. Naš kmet seje žito večinoma z roko. Ta način setve ima velike nedostatke, ka-

daljevati moramo z borbo proti najhujši bolezni žitaric, »trdi žitni snetik«. Na razpolago imamo vsa potrebna razkuževalna sredstva. Najbolje razkužimo seme v posebnih sodčkih (bobni za razkuževanje). Tega napolnimo do treh četrtin, dodamo predpisano količino razkuževalnega praška in vrtimo sodček, dokler se prašek ne oprime vsakega zrna. Na 100 kg pšenice, rži ali ječmena vzamemo po 200 gr praška, na 100 kg ovsu pa 350 gr. Najbolj znana suha razkužila so: bakreno apno, cerasan in žitobran.

Nekateri kmetovalci se poslužujejo pri razkuževanju semena raztopine modre galice; ker pa ta škoduje kaljivosti semena, naj rajši uporabljajo suha razkužila, ki semenu niso škodljiva.

Dolžnost KLO in naših KOZ je, da podvzamejo vse potrebne ukrepe, da se pred setvijo seme očisti in razkuži. Na terenu imamo večje število trierjev in bobnov za razkuževanje; potrebna je le pravilna in smotrna razdelitev.

Ne smemo pozabiti na gnojenje posevkom. Pri žitaricah ne pride v poštev hlevski gnoj, ker z njim gnojimo vedno le okopavinam. Žitaricam gnojimo z umetnimi gnojili. Na 1 ha površine potrosimo 4 q superfosfata, 1,5 kalijeve soli. Od dušičnih umetnih gnojilimo v več obrokah v zgodnji pomladi.

tere odpravlja sejalni stroj. Posebne lastnosti in odlike sejalnice so:

1. Pri setvi s strojem prihranimo na semenu (20-30 kg);

2. Seme pride v zemljo prav dovolj globoko. Na ta način pravilno skali, klasje se normalno razvije in istočasno dozori;

3. Žito, posejano v vrste, se lahko okopa in opleve enako kot okopavine (krompir, koroza). Na ta način lahko v času razvoja uničujemo škodljivi plevel in zemeljsko skorjico, ki povzroča, da se izgubi iz grude dragocena vlaga;

4. Žito, posejano v vrste, izkorišča na

Združniki iz Smarij pri oranju za jesensko setev

Drevesa, ki so zaradi močne rodovitnosti zaostala v rasti in zastarela, pa bi se ob pravilni negi še opomogla, je mogoče pomladiti. Za pomlajenje so sprejemljive hruške, češnje, slive, jabolka in tudi breskve. Pomlajeno drevo se v nekaj letih opomore in nam začne redno in bogato roditi. Priporočljivo je, da takim drevesom tudi dobro pognojimo, da se laže okrepe (da laže prestanejo to drevesno operacijo).

Izkoplujemo in odstranimo vsa drevesa, ki so iz kakršnih koli vzrokov toliko propadla, da se jih ne splača čistiti in pomladiti, ker se kljub vsemu prizadevanju ne bi opomogla in rodila toliko, da bi poplačala trud. Močno propala in zastarela drevesa so pravo gnezdišče za raznovrstne škodljivce in bolezni ter jih že zato ne smemo držati v sadovnjaku.

Ko smo izvršili vsa prej nakazana

Bliža se čas škropljenja sadnega drevja

delo, začnemo s škropljenjem. Vedeti moramo, da škropljenje nima zaželenega učinka, če drevesa prej ne očistimo. V zimskem in spomladanskem času škroplimo sadno drevje predvsem z drevesnimi karboliniji, med katere spada tudi »durla«. S temi sredstvi škroplimo v času, ko drevo ne odganja in nima zelenja; vzamemo močnejše koncentracije, in sicer za jabolka in hruške 6%, to je 5 kg na 94 litrov vode, za češnje, češnje, slive vzamemo 5%, za breskve in marelice 4%, to je 4 kg na 96 litrov vode.

Pripominjamo, da so za drevesne karbolineje breskve in marelice precej občutljive in da lahko škroplimo s temi sredstvi samo v jesenskem in zimskem času. Spomladi pa obstoji

Važna opravila v kleti

Pazimo na vina, da se nam ne pokvarijo

Ne podcenjujmo važnosti dolivanja sodov

V času burnega kipenja se vinski mošt dvigne. zato se pri spravljanju mošta sod ne sme napolniti do vrha, temveč je pustiti nekoliko praznega, da lahko kipi, ne da bi se mošt razlival iz sode.

Burno kipenje je v glavnem ponehalo, sedaj se vrši lahko kipenje ali

najboljši način sončno svetlobo, o kateri vemo, da igra važno vlogo pri rasti.

Tisto, kar velja za trierje in razkuževalne bobne, velja tudi za sejalnice. Delo mora biti načrtno in dobro organizirano. Setev se je že začela. Z enim sejalnimi strojem lahko posejemo velike površine. Potreben je le delovni načrt in smotrna uporaba strojev.

Prepričani smo, da bodo naši kmetje sprejeli naše tehnične nasvete in obenem mobilizirali in do skrajnosti izkoristili vse razpoložljive sile v borbi za pridobivanje kruha vsemu našemu delovnemu ljudstvu. Organizirati morajo medsebojno pomoč. Kmet naj pomaga kmetu in zadruga zadrugi in kmetu, ali narobe. Krajevni odbori in organizacije naj nudijo svojo pomoč vsem in povsod, kjer je treba.

Dr. Juršičević

(Nadaljevanje prihodnič)

Za one ki imajo naduho

Medicina razlikuje dve vrsti naduhe ali astme, in sicer srčno ter bronhialno naduho. Srčno naduho povzročajo srčne napake, obolenja srčnih mišic ter motnje krvnega obtoka v srčni mišici. Za srčno astmo je značilno, da se poslabša pri vsakem najmanjšem telesnem naporu in da se ublaži, če se izboljša delovanje srca, če torej mirujemo.

Vse nekaj drugega pa je bronhialna sapnik se mu tako krčevito stisne, astma; bolnik dobiva hude napade, da zrak lahko le vdihava, ne more ga pa vsega izdihovati; pljuča se mu vedno bolj polnijo in silno ga duši. Odkod izvira ta bolezen? Včasih jo povzroči prevelika občutljivost za nekatere sestavine zraka ali hrane. Znak take preobčutljivosti so kronični izpuščaji, koprivke, senena mrzlica, senen nahod in splošno nagnjene k raznim vnetjem sluznic. V mnogih primerih pa je prave vzroke težko določiti.

Proti bronhialni naduhi se borimo najrazličnejše. Včasih nas popolnoma ozdravi sveži gorski zrak, seveda mora tako klimatično zdravljenje trajati tedne ali celo mesece. Astmatiki morajo paziti tudi na prehrano; uživati smejo le malo slane jedi, malo tekočin in zlasti mnogo sadja. Priporočljive so tudi dihalne vaje. Pričnemo z glasovalnimi vajami, in sicer tako, da z zaprtimi usti čim dlje mrmramo isti ton z vdihanim zrakom. Bolje je, da izvajamo dihalne vaje leže in da najprej zrak vdihnemo, nato pa dolgo izdihavamo.

Mnogo je tudi zdravlil zoper naduho; nekatera uporabljamo ob napadih, druga v času med napadi. Pri akutnih napadih pomagajo posebne cigarete, katerih dim ugodno vpliva na pljuča. Gre pač predvsem za zdravila, ki imajo to lastnost, da razvežejo krče nežnih bronhialnih mišic; podobne snovi blagemu organizmu lahko tudi ubrzgamo, seveda sme te injekcije opraviti le zdravnik.

V času ko nimamo napadov, se zdravljenje ravna po vzrokih bolezni. Zgodi se, da astmatične napade popolnoma odpravimo z operacijo polipov v nosu. Astmatika, ki mu svetni prah povzroča seneno mrzlico ali senen nahod za zdravijo tako, da mu vbrizgajo v telo izvleček cvetnega prahu, s čimer postane njegov organizem manj občutljiv. Seveda morajo s temi injekcijami prenehati nekaj mesecev predem začno cvesti trave, da ima telo dovolj časa, da stvori politrup. Pri tem načinu dravljenja prihaja v poštev predvsem kalcij.

Včasih je naduha tudi duševnega izvora; povzroči jo duševna razrvanost in živčna napetost.

Nahuha je kronična bolezen in se rada povrača zato ne sme bolnik izgubiti potrpljenja, vendar je to lažljivo da popušča s starostjo. Nujno je, da je bolnik pod stalnim zdravniškim nadzorstvom, kajti če bolezen predolgo traja, škoduje pljučem, šibi in širi srce.

lavci posebne obleke, oči ali ves obraz pa zavarovan, kajti jedka tekočina kvarno vpliva na kožne stanice in povzroča tudi obolenje.

Važno je, da poškrpimo vse dele sadnega drevesa, ker bomo le tako zanesljivo uničili ves mrčes, ki se na drevesu nahaja. Oškropimo od debela do zadnje vejice tako, da celo drevo dobesedno umijemo. Površno opravljeno delo se vedno maščuje, ker se kljub temu škodljivci znova pojavijo. Poleg tega pa je najvažnejše, da je to delo izvršeno masovno, da sleherni sadjar svoje sadno drevje temeljito poškrpiti. Letošnja akcija čiščenja in škropljenja sadnega drevja mora postati vsesplošna in redno opravilo vsakega posameznega sadjarja; tako bomo zadostili odredbi, ki jo je izdala ljudska oblast, sebi pa bomo največ koristili z večjim in kvalitetnejšim pridelkom.

G. T.

Z · A · V · S · A · K · O · G · A · R · N · E · K · A · J

ZA NAŠE PIONIRJE

RADIO jugoslovanske cone Trsta

PREGLED ODDAJ V TEDNU od 20. 10. 50. do 26. 10. 50.

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 7.30), 13.00, 19.30 in 23.05

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.45.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan (razen nedelje) ob 14.45.

Jutranja glasba vsak dan ob 6.30 in 7.15 (ob nedeljah ob 7.00 in 7.45).

Sobota: 21. 10. 50.

12.00 Iz opernega sveta
12.30 Glasbene pripovedke
13.15 Poje Slavica Batišćuta
13.45 Kulturni pregled (ital)
17.30 Gospodarski pregled (ital)
18.00 Pionirska ura (ital)
19.45 Pesmi borbe in dela
20.30 Pesmi jugoslovanskih narodov
20.00 Hrvatski kulturni pregled (hrv)
20.45 Politični pregled (slov)
21.00 Veder sobotni večer (slov)
22.00 Cloveštvo na pohodu (ital)
22.30 Griegove skladbe

Nedelja: 22. 10. 50.

8.30 Kmetijska ura (slov)
9.30 Kmetijska ura (ital)
10.00 Folklorna glasba
10.45 Oddaja za Bujšćino
11.45 Našim ženam (slov)
12.00 Glasba po željah (slov)
13.30 Pionirska ura: Kako pišem pisimo (slov)
14.00 Glasba po željah (ital)
17.00 Oddaja za podeželje: Pogovor v narečju; Josip Jurčič: »Deseti brate«; Reportaža iz Nabrežine;
18.30 Ljadov: Osem ruskih narodnih pesmi
19.00 Kaj smo vam pripravili (ital)
19.45 Orkestralna glasba
20.45 Politični pregled (ital)
22.00 Sportni pregled (ital)

Obvestilo odjemalcem živilskih nakaznic

Izdajanje živilskih nakaznic za mesec november 1950 se vrši pri Istrski banki d. d. Koper od 21. 10. do vključno 28. 10. tega leta po temle vrstnem redu:

1. dne 21. in 23. 10. za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri Mestnem ljudskem odboru Koper;
 2. dne 24. 10. za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri Mestnem ljudskem odboru Izola;
 3. dne 25. 10. za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri Mestnih ljudskih odborih Piran in Portorož;
 4. dne 26., 27. in 28. za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri Okrajnem ljudskem odboru Koper.
- Roki in vrstni red so brezpogojno obvezni!

Tajništvo Istrske banke d. d. Koper.

POROCENI V PRETEKLEM TEDNU

Sofer Stelio Favento in gospodinja Derin Gioconda; mehanik Almerigogna Vittorio in delavka Delcönté Maria; delavec Doljak Ivan in telefonistka Poljak Ema; električar Turk Aleksander in gospodinja Slivo Armida.

Uredništvo in uprava »Istrskega tednika« v Kopru — Odgovorni urednik: Srečko Vilhar — Tiskala tiskarna »Jadranc« v Kopru

Sledite vzgledu pionirke Mirande

Tovariši učitelji so nam letos govorili o obveznem čitanju v osnovni šoli in v osemletkah. No, poglejmo zakaj!

Pri razlagi vsebine Andersonovih pravljic, ki se jih učimo v osemletki, se je doslej posebno izkazala naša enajstletna pionirka Baruca Miranda. Znala je lepo obnoviti vsebino, ni ji zmanjkalo besed. Tovarišica učiteljica je bila zadovoljna. Po vrsti je sprašala pionirje, koliko knjig so prečitali doma med počitnicami. Odgovori so se glasili: »Dve, eno, nič...« Nenadoma pa: »Osemnajst«. Pionirji iz Smarij, Pomjana in Gažona so se odgovoru čudili. Celotna učiteljica ni hotela Mirandi verjeti. Resnico so potrdili sošolci iz Koštane, ki so žnjo lani obiskovali četrtri razred.

»Povej, Miranda, kdaj in kako si toliko prečitala!« je dejala učiteljica Mirandi.

»Med šolskim letom sem prečitala osemindeset knjig, med počitnicami...

S prvih razredov gimnazije

V šoli je profesorica vprašala malega Joška, kako merimo padavine. Jožek je pogumno vstal in modro odgovoril: Z dežnikom, tovarišica profesorica!

Profesorica se je nato obrnila k Tončku in ga vprašala, kaj je geografija.

Tonček je kakor njegov prednik pogumno vstal in z gotovostjo odgovoril: »Veste kaj je, geografija je zemljepis!«

Seveda je bila profesorica jezna in je hotela vedeti, kaj je zemljepis.

Tonček je pomislil in nato preudarno dejal: »Zemljepis je pa zoologija, tovarišica profesorica!«

Janez je takoj po prihodu iz šole dejal mami, da hoče v Trbovlje. Seveda, je hotela mamica vedeti zakaj in ga je potem tudi vprašala.

Janez je ponosno dejal mami, da so se pri zemljepisni uri v šoli učili, da teče skozi Trbovlje poldnevnik, zato bi šel rad tja in se na njem peljal

Rešitve

RESITEV UGANK

1. leto, meseci, tedni, dnevi in ure; 3. želod; 4. češnja;

CUDNI KVADRAT

Da dobiš vedno vsoto 60 moraš številke takole urediti:

- 11, 13, 17, 19,
19, 17, 13, 11,
13, 11, 19, 17,
17, 19, 11, 13,

Splošno je znano, da imajo dijaki na vseh šolah kakšen običaj, pa naj je to ob začetku ali ob zaključku šolskega leta. Tako imajo n. pr. na gimnazijah običaj, da maturanti ob zaključku šolskega leta predajo svojim naslednikom dijaške svetilje. Drugi tak običaj je, da hodijo maturanti po mestnih ulicah v gosjem redu in prečkajo na vsakem križišču ulice. Na univerzah imajo n. pr. »brucovski izpit«, kjer morajo novinci-bruci plačati starejšim studentom za vino in rešiti razne naloge, ki so že ustaljene iz prejšnjih časov. Na pomorskih akademijah pa je že od nekdanj znan mornarski krst, katerega mora biti deležen vsak novinec.

Tako se je ta običaj uveljavil tudi na Pomorskem tehnikumu v Piranu. Ze prvo leto obstoja te šole se je ta krst svečano izvedel in to sedaj ponavlja vsako leto kmalu po pričetku šolskega leta.

Vsi stari dijaki, ki so bili že krščeni, so člani »mornarske bratovščine«, ki skrbi, da se mora vsako leto izvesti krst po vseh predpisih tega običaja. Ko pridejo novinci na šolo, je glavna naloga članov mornarske bratovščine,

mi pa osemnajst. Največ sem čitala ob nedeljah. Tudi na paši sem izkoristila prosti čas v ta namen, med tem ko so drugi pionirji skakali in se lovili,« je dejala Miranda.

Vsi pionirji morate posnemati Mirando! Na šolah imate svoje knjižnice. V njih je prav lepo število knjig. Citajte jih, da boste sledili Mirandi! Spoznali boste lepoto slovenskega jezika, si obogatili besedni zaklad in zvedeli marsikaj lepega in zanimivega!

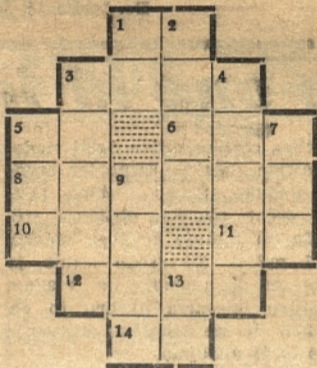
KDO JE KAJ UGANIL

Kakor vidite, dragi reševalci, so portoroški dijaki poslali veliko rešitev, kar pomeni, da čitajo radi naš tednik. Pa tudi od drugod kar dežuje rešitev. Zelimo pa, da bi poslali tudi kak dopis, ker bi s tem sodelovanje še utrdili.

Za rešitev žudnega kvadrata pa bomo nagradili pionirko iz Smarij — našo sodelavko Hrvatino Rožo, ki hodi v prvi razred osemletke.

Uganke je najbolje rešil pionir Reja Emeran iz Portoroža, Dijaški dom.

Križanka

Vodoravno: 1. hektar (narobe); 3. orodje za brušenje; 5. samoglasnika; 6. del obraza; 8. šolska potrebščina; 10. žensko ime; 11. pamet; 12. upanje, tudi žensko ime (narobe); 14. začetek abecede.

Navpično: 1. ploskovna mera; 2. so v davnihi divjali po naših krajih; 3. snov za barvanje; 4. mesto, iz katerega sta bila Ciril in Metod; 5. organ za gledanje; 7. velika morskara riba; 9. glej 12. vodoravno (pravilno); 13. začetek abecede.

KDO JE KAJ UGANIL

Za vprašanja pa bomo nagradili Kalgarič Gverina tudi iz Dijaškega doma v Portorožu.

Za križanko je bil izžreban Kleva Miroslav iz Dijaškega doma v Portorožu.

Uganke

1. Na katero stran pade zajec, če ga ustreliš?
2. Kdo je moker pod streho?
3. Zakaj žre pes kosti?
4. Kdaj je kmetom najbolj dolgčas?

KOLIKO JE BILO GOSI?

Nekaj gosi je racalo po travniku. Ena je tekla pred dvema, ena med dvema in ena za dvema. Koliko je bilo gosi?

KOLIKO NOG JE BILO?

Pionir in pionirka sta nesla prodat v zadrugo 3 kokoši, 6 zajcev, 4 race in dva goloba. Koliko nog je šlo v zadrugo?

KDO UGANE?

1. Kaj teče brez nog?
2. Kje voda toliko velja kakor vino?
3. Kateri ljudje živijo ob sami vodi?
4. Kaj je po sredi v Kopru?

VEČERNO RAZVEDRILLO

Odgovori na vprašanja

1. Riž uspeva v Jugoslaviji predvsem v Makedoniji v dolini reke Strumnice in Vardarja.
2. Premer zemlje je 12.756 km, polmer pa polovico od tega. Obod pa meri 40.076 km in 704 metre. Torej kolesar ki vozi 31 km na uro, bi vozil okoli zemlje približno 1300 ur, če bi neprenehoma vozil. To je približno 55 dni.
3. Drakonski ukrepi so prvi pisani zakoni v starogrški Ateni. Sestavil jih je arhont Drakon. Ti zakoni so bili zelo kruti in strogi. Zato vsak ukrep, ki je strog in obenem krut ter protiljudski, ga imenujemo tudi »drakonski ukrep«. Torej naziv, kakor že rečeno, izhaja iz Drakonovih zakonov.

ODGOVORITE NA VPRAŠANJA!

1. Zakaj divja kraška burja po Trstu bolj kot v drugih predelih južno od njega?
2. S čim se hranijo ptice v zraku med letenjem?
3. Od česa je dobilo mesto Trst ime?

RESITEV RACUNSKE NALOGE

Prvi bo dobil 2 ur lin pol, drugi pa poldrugo.

Rešitev križanke iz zadnje številke

Vodoravno: 1. kresi; 6. repa 7. ta; 8. Ovidij; 10. por; 11. tum; 13. al; 14. bala; 15. um; 16. kos; 17. vc; 18. mana; 19. Rila; 20. JD; 21. aj; 22. Po; 24. galenit;

Navpično: 1. Kropa; 2. revolucija; 3. Epir; 4. sad; 5. Ra; 7. tju lenj; 9.

Itaka; 12. nasad; 17. vrag; 18. mape; 23. on;

OPOMBA: V križanko se je vrnila napaka, zato naj reševalci pri 19. vodoravno in 3. navpično ne gledaje na črtan prostor, ampak naj-križanko izpolnijo kod kažejo besede!

Z Gospodarske razstave v Kopru

Nekdo stopi v gneči po nesreči obiskovalcu razstave na čevlji. Slučaj je hotel, da ravno Dolenjcu iz Novega mesta.

Vijuden domačin se opraviči: »Skuzi«.

Novomeščan pogleda na čevlje: »Kaj bo »skuzi«, saj sem čevlje šele pred kratkim kupil.«

Pionirji italijanskih osnovnih šol so v koprškem gledališču igrali »PEPELKO« in druge igre, ter tako dali svoj delež k »Tednu italijanske kulture«

NOVINCI NA POMORSKI ŠOLI V PIRANU

SO SE KRSTILI

da opazuje te novince in preuči njihove navade in značaj. To je potrebno zato, da jim izbere primerna imena. Nekatera teh imen se seveda ne uveljavijo in se kmalu po krstu pozabijo. Vendar pa se najznačilnejša imena trdo drže svojih gospodarjev in jim dostikrat ostanejo vse življenje.

Ko je torej lista krstnih imen gotova, pristopijo k sami izvedbi krsta. Določi se dan in prične se s pripravami za obred. Sestaviti je treba krstnoprigo, ki se napiše na velik pergament. Tega pri krstnem obredu razvijajo in škof-krstitelj ga s svečanim glasom prečita. Letos je bil sprejet sklep, da bo ta pergament ostal isti za vse bodoče krste in ga bodo maturanti predajali ob zaključku leta svojim naslednikom kot važen dokument mornarske bratovščine. Njegova vsebina je:

»V tem svečanem trenutku, ko vstopaš v našo mornarsko bratovščino, mi narekuje veliki NEPTUM — bog mor-

ja, da te krstim. Da pa dokažeš, da si vreden vstopa v našo mornarsko bratovščino, boš popil bokal morske vode, da se tako obvaruješ pred morskoboleznijo in položili te bomo v objem morja — očeta našega. Da boš pa srečen v varstvu Neptunovem, ti tvoj veliki bog Neptun pošilja ime, ki te bo spremljalo na vekov veke v tvoji pomorski karieri.«

Poleg tega se vpiše v knjigo članov mornarske bratovščine vse nove člane z njihovimi pravimi in novimi imeni. Nato se še oskrbi svečano oblačilo za škofa ter krono, s katero je okronan vsak krščeneec ob obredu. S temi stvarmi oboroženi zberejo stari dijaki novince in jih v sprevedu vodijo do pomola, kjer se ima izvršiti krščenje. Tam se postavijo vsi na svoja mesta in začno z obredom. Skofu pomagajo trije pomočniki, in sicer mu eden drži knjigo, drugi z metlo škropi krščence, tretji pa zajema morskovo vodo in jo daje piti novosprejetemu članu. Veči-

na novincev hitro spi je to vodo v dolgih požirkih, drugi pa se trudijo z njo in jo požirajo, kot bi imela bodice. Kdor pa poskuša goljufati in spuša vodo po bradi, mora za kazen popiti novo porcijo. Letos se je dogodil primer, ko je eden moral popiti pet lončkov vode, predno mu je bilo priznano, da je vse spil v redu. Nato pride novi član pod oblast rabljev in ko ga še vsega prešinjajo občutki popite morske vode, ga že vržejo oblečenega v morje. Tam ga pa že čaka jata »morskih lovcev«, ki se poženo nad krščence in ga začno tunkati ter ga ne spuste preje, dokler ne spi še dodatne porcije morja. Nekateri se branijo na vse kriplje, toda proti številnim nasprotnikom ne opravijo nič. Drugi spet hoče pobegniti in se rešiti tega tunkanja na ta način, da pod vodo splava k bregu. Toda tudi tam ga čakajo lovci in komaj pomoli glav iz

vode, ga že potisnejo od brega in ga spravijo pod vodo. Onega pa, ki ne zna plavati, privežejo na vrvi in ga prav tako vržejo v morje, toda ga ne tunkajo, temveč samo spuščajo vrvi in moč se sam napije morja. Ko se opazi, da ga ima že zadosti pod kapo, ga potegnejo ven. Takih je sicer bolj malo, vendar se skoraj vsako leto najde kak tak tip.

S tem je krst sam končan in kolona se vrača v dijaški dom. Toda krst je končan le za krščence in nižje letnike, dočim za maturante glavni del krsta šele pride in to zvečer, ko ga malo zalijejo, da to bolj »drži«.

Tako je bil letos izvršen ta krst, ki je zbral veliko množico radovednih gledalcev, ki so z zanimanjem sledili obredu ter se nasmejali na račun krščencev. Vendar so bili tudi slednji zadovoljni, saj so postali s tem člani mornarske bratovščine, ki je razširjena širom po svetu. Poleg tega pa je to zanje važen mejnik v njihovem življenju, ker s oprestopili iz življenja suhozemcu v življenje pomorcev.